

A VAURUANA BUK URE SAMUEL

David i valongore ba Saul i mat

¹ Ba Saul i ga tar mat, ma ba David i ga doko ra tarai Amalek, i ga lilikun uro Siklag, ma i ga ki ie a ura bung; ² ta ra vautuluna bung tika na tutana i ga pot mamaina ra gunan na vinarubu kai Saul, i ga tarada kana umana mal, ma ra pia i ga ki ta ra pepe na uluna. Ba i ga tadav David i ga bura rururu ta ra luaina matana. ³ Ma David i ga biti tana: U vana mamave? Ma i ga biti tana: Iau tar lop kan ra gunan na vinarubu kai ra tarai Israel. ⁴ Ma David i ga biti tana: Ma dia ga dave abara? Una ve iau. Ma i ga biti: A tarai na vinarubu dia ga lop kan ra vinarubu, ma mangoro na tarai dia tar virua; ma Saul ma natuna Ionatan, dir bula dir tar virua.

⁵ Ma David i ga biti tai ra barmana nina i ga varvai ure: U nunure davatane ba Saul ma Ionatan dir tar mat? ⁶ Ma ra barmana nina i ga ve, i ga biti: Iau tia pa tuptup tadav uka ra luana Gilboa, ma iau tar gire Saul i buka ma kana rumu; ma ra umana kiki na vinavana ai ra vinarubu, ma ra umana tena vinarubu dia ki ra os dia to na tadav ia. ⁷ Ba i ga lingan uro namur, i ga gire iau, ma i ga oro iau. Ma iau ga biti: Iau go kari, ⁸ Ma i ga biti tagu: U to ia? Iau ga biti tana: Iau a te Amalek. ⁹ Ma i ga biti tagu: Una kakari maravai piragu, ma una doko iau; tago i tup iau ra purpuruan na kinadik, ma ra nilaun i ki boko

tagu. ¹⁰ Ma iau ga tur maravai pirana, ma iau ga doka, tago i ga kapa piragu ba ari na bura na virua; ma iau ga paike pa ra kere kan ra uluna, ma iau ga ele pa ra mul ta ra limana, ma iau tar kap dir uti pire kaugu luluai.

¹¹ Ma David i ga rada kana umana mal, ma damana bula ra umana tutana nina dia ga ki varurung me; ¹² dia ga tangi ma dia ga riri, ma dia ga vevel tuk i ga ravian, ure Saul ma natuna Ionatan, ma ure ra tarai kai ra Luluai ma ra tarai Israel, tago dia ga virua ma ra pakat na vinarubu.

¹³ Ma David i ga biti tai ra barmana nina i ga varvai ure: U mamave? Ma i ga biti: Iau a natu i ra vaira, a te Amalek. ¹⁴ Ma David i ga biti tana: Dave pa u ga burut vang upi una doko nina ba ra Luluai i ga ku ia? ¹⁵ Ma David i ga oro pa tika na barmana, ma i ga biti tana: Una vana maravai pirana, ma una doka. Ma i ga ub ia ma i ga mat. ¹⁶ Ma David i ga biti tana: Ra gapum na ki ta ra ulum; tago ra ngiem i ga varvai kapa ure u ba u ga biti, Iau ga doko nina ba ra Luluai i ga ku ia.

A kakailai na niligur kai David ure Saul ma natuna Ionatan

¹⁷ Ma David i ga kaile go ra kakailai na niligur ure Saul ma natuna Ionatan, ¹⁸ ma i ga vartuluai ba da tovo ra tarai Iuda tana; ma di ga tumu ia ta ra buk lasar. I ga biti:

¹⁹ Ea, Israel, di ga doko kaum minamar ta ra lualuana!

Ma diat dia ga rangrang dia tar virua!

²⁰ Koko da pirpir ure aro Gat,

Ma koko da varvai tana ta ra umana nga Askelon.

Kan ra umana vavina Pilistia diat a gugu,
Ma ra umana natu i diat pa dia pokakikil diat a
ga ure.

21 Avat a umana lualuana Gilboa,
Koko ra mavoko ma ra bata na bura taun avat,
Avat ra gunan na minat!
Tago di ga vabura vue ra ramravit kai ra rangrang
na tutana abara,
Ra ramravit kai Saul, nina pa di ga vung ra dangi
tana.

22 Ra panak kai Ionatan pa i ga tur likun,
Ma ra pakat na vinarubu kai Saul pa i ga vana
vakuku,
Kan ra gapu i ra umana virua, ma ra bira i ra
umana rangrangina.

23 Saul ma Ionatan dir ga metek ma dir ga boina
ta kadir nilaun,
Ma pa di ga varbaiane dir ta kadir minat:
Dir ga lulut ta ra umana minigulai,
Ma dir ga ongor ta ra umana leon.

24 Avat ra umana vavina Israel, avat a tangi mat
ure Saul.
Nina i ga vamong avat ma ra mal meme, ma ra
umana magit na marmar,
Ma i ga vapedep tar ra marmar i goled ta kavava
umana kolot.

25 Ui, ra umana rangrangina dia tar virua livuan
ta ra vinarubu!
Ionatan, u tar virua ta kaum lualuana.

26 A balagu, i mamat ure u, Ionatan, turagu,

U ga metek piragu;
Kaum varmari piragu i ga ko,
I ga lia ta ra varmari kai ra vaden.

²⁷ Ui, ra umana rangrangina dia tar virua,
Ma ra lavur vargal na vinarubu dia tar panie!

2

Di ku David upi na king kal Iuda

¹ Namur David i ga tir ra Luluai, ma i ga biti: Dave, ina vana tar vang tai ta pia na pal Iuda? Ma ra Luluai i ga biti tana: Una vana. Ma David i ga biti: Ina vana tar uve? Ma i ga biti: Una vana uro Kebron. ² Damana David i ga vana, dital ma kana ura vavina, Akinoam ra vavina Iesrel, ma Abigail nina i ga tulai ma Nabal ra te Karmel. ³ Ma David i ga ben pa bula kana tarai, ma diat bula dia ga ki ta ra kubakuba i diat tikitikai; ma dia ga ki ta ra umana pia na pal Kebron. ⁴ Ma ra tarai Iuda dia ga pot, ma dia ga ku David upi na king ure ra vuna tarai Iuda.

Ma dia ga ve David ba ra tarai Iabes-Gilead dia ga punang Saul. ⁵ Ma David i ga tulue ra umana tultul tadav ra tarai Iabes-Gilead, ma i ga biti ta diat: Ava ti doan tai ra Luluai, tago ava ga mari Saul kavava luluai ta nam iat ba ava ga punang ia. ⁶ Boina ba ra Luluai na mari avat ma na dovot pire vavat; ma iau bula ina mari avat, tago ava ga pait ra dari. ⁷ Avat a tur padikat, ma koko avat a burut; a dovotina Saul kavava luluai i tar mat, ia kaka diat ta ra vuna tarai Iuda dia ga ku iau upi kadia king.

David i varubu ma ra vuna tarai Saul

⁸ Ma Abner, natu i Ner, ra lualua ta ra tarai na vinarubu kai Saul, i ga tar agure Is-Boset, natu i Saul, uro Makanaim; ⁹ ma i ga vaki ia pi na king ure Gilead, ma ra tarai Asur, ma Iesrel, ma Epraim, ma Benjamin, ma ure Israel par. ¹⁰ Is-Boset, natu i Saul, i ga da ra ivat na vinun kana kilala ba i ga tur pa ia pi na king ure Israel, ma i ga king a ura kilala. Ma diat ika ta ra vuna tarai Iuda dia ga mur David. ¹¹ David i ga king ure ra vuna tarai Iuda aro Kebron lavurua na kilala ma laptikai na gai.

¹² Ma Abner, natu i Ner, ma ra umana tultul kai Is-Boset, natu i Saul, dia ga vana kan Makanaim uro Gibeon. ¹³ Ma Ioab, natu i Seruia, ma ra umana tultul kai David, dia ga tut ma dia ga barat diat maravai ta ra lum Gibeon; ma dia ga ki, tikai tai tika na papar a lum, ma ta ra tikai tai ta ra papar.

¹⁴ Ma Abner i ga biti tai Ioab: Boina ba ra umana barmana diat a tut ma diat a varubu ta ra luaina mata i dat. Ma Ioab i ga biti: Ioi, diat a tut. ¹⁵ Ma ra umana barmana dia ga tut ma di ga luk diat, a vinun ma a urua ure Benjamin ma Is-Boset, natu i Saul, ma ra vinun ma a urua na tultul kai David. ¹⁶ Ma a ururua dir ga tia tabe vargiline pa ra ulu i dir, ma dir ga go vargiline ra pal a virvir i dir tikitikai; ma dia ga bura varurung; damana di ga vaiang nam ra gunan aro Gibeon ba Kelkat-Asurim.

¹⁷ Ma ra vinarubu ta nam ra bung i ga dekdek mat; ma ra umana tultul kai David dia ga uvia pa Abner ma ra tarai Israel. ¹⁸ Ma ra utul a natu i Seruia, Ioab, Abisai, ma Asael, dital ga ki abara;

ma Asael i ga vilau lulut da ra kuabar na me. ¹⁹ Ma Asael i ga korot mur Abner; ma pa i ga lingan irairai ta ra papar a lima tuna ba ta ra papar a maira ari i ga korokorot murmur Abner. ²⁰ Ma Abner i ga lingan uro namur, ma i ga biti: U laka Asael? Ma i ga biti: Maia, iau go. ²¹ Ma Abner i ga biti tana: Una vana irai ta ra limam tuna ba ta ra mairam, ma una kinim vake ta barmana ma una kap pa kana vargal. Ma Asael pa i ga mainge ba na nur vue nam i mur ia. ²² Ma Abner i ga biti mulai tai Asael: Una nur vue iau, ta ra ava ina ub u? Amir a varbobo dave ma turam Ioab namur ta ra dari? ²³ Ma i ga ole; ma Abner i ga vuvuai tamurmur ma kana rumu, ma i ga go ra balana me, ma ra rumu i ga vila vurpu uro ra muruna, ma i ga virua ta nam iat ra pakana; ma diat par nina dia ga pot ta ra pakana Asael i ga virua tana dia ga tur vovovon ika.

²⁴ Ma Ioab ma Abisai dir ga korot murmur Abner; ma ba ra keake i ga kuba dir ga pot ta ra buana Ama, nina i ki pire Gia ta ra nga i bolo ra bil Gibeon. ²⁵ Ma ra tarai Benjamin dia ga pot guvai tadav Abner, ma dia ga tur varurung me, a kidoloina loko na tarai na vinarubu ta ra ul a buana. ²⁶ Ma Abner i ga oro Ioab, ma i ga biti: Dave, ra pakat na vinarubu na varvarkarat vatikai? Pa u nunure laka ba ra mutuai go a kaina ka? Vingaia una kure kaum tarai na vinarubu pi koko diat a korokorot murmur ra umana tura i diat? ²⁷ Ma Ioab i ga biti: Da God i laun, gala pa u ga tata, gala pa ta tikai ta go ra tarai na ga nur vue ra varkorot tuk tar na malana. ²⁸ Ma Ioab i ga vu ra tavor, ma ra tarai na vinarubu par dia

ga ngo; pa dia ga korot mule boko Israel, ma pa dia ga varubu bula ma diat.

²⁹ Ma Abner ma kana tarai dia ga mur ra male Araba ta nam ra marum par, ma dia ga bolo ra Jordan ma dia ga mur ra male ma dia ga pot aro Makanaim. ³⁰ Ma Ioab i ga talil ta ra varkorot murmur Abner, ma ba i ga tar oro guve ra tarai, ma ba i ga luk ra umana tultul kai David, dia ga iba boko upi ra vinun ma lavuvat, ma Asael bula. ³¹ Ia kaka ra umana tultul kai David dia ga doko ra utul a mar ma laptikai na vinun na tarai na vinarubu kai Benjamin ma kai Abner. ³² Ma dia ga puak pa ra minat i Asael, ma dia ga punang ia ta ra babang kai tamana aro Beteleem. Ma Ioab ma kana tarai dia ga vanavana ta nam ra marum par, ma i ga lar ba dia ga pot aro Kebron.

3

¹ Ma ra tarai kai Saul dia ga ki na ebar ma ra tarai kai David; ma David i ga dekdek vanavana, ma diat kai Saul dia ga bilua vanavana.

*Di kava ra umana natu i David aro Kebron
(1 Tutu 3:1-4)*

² Ma David i ga vangala ra umana bul tutana aro Kebron; a luaina Amnon, nina i ga vangala tai Akinoam ra vavina Iesrel; ³ ra vauruana Kileab, tai Abigail ra tulai kai Nabal ra te Karmel; ra vautuluna Absalom, tai Maka ra natu i Talmai ra king Gesur; ⁴ ra vaivatina Adonia, tai Kagit; ra vailimana Sepatia, tai Abital; ⁵ ra valaptikaina Iream, tai Egla, ra tulai kai David. Di ga vangala go diat tai David aro Kebron.

Abner i nuk ia ba dir ma David dir a pait ra kunubu

⁶ Ta ra e ba ra tarai kai Saul ma ra tarai kai David dia ga varvarubu tana, Abner i ga vangala vanavana ia iat mulai ta ra kuba i Saul. ⁷ Tika na vavina kai Saul, a iangina Rispa, natu i Aia; ma Is-Boset i ga biti tai Abner: Ta ra ava u ga po ma ra vavina kai tamagu? ⁸ Ma Abner i ga kulot ta ra tinata kai Is-Boset, ma i ga biti: Dave, iau a ulu i ra pap kai Iuda? Iau nina iau ga pait ra bo na papalum pire Saul a tamam, ma pire ra umana niuruna, ma ra umana talaina, iau nina iau ga valaun u kan ra lima i David, upi una takun iau ma ra nirara ta go ra vavina? ⁹ God na pait ra balbali pire Abner, ma ra magit i ngala tana, gala pa ina maravut David upi na kale nam ba ra Luluai i ga vavalima ba na tul tar ia pirana; ¹⁰ ina kari vue ra varkurai kan ra kuba i Saul, ma ina vatut ra kiki na king kai David ure Israel ma Iuda, papa aro Dan ma na tuk uro Ber-Seba. ¹¹ Ma Is-Boset pa i ga pait valar pa ia pi na bali Abner, tago i ga burutue.

¹² Ma Abner i ga tulue ra umana tultul pire David uro Kebron ma ra tinata dari: Kai ia laka go ra gunan? Dor a pait ra kunubu ma ina maravut u pi Israel na toratorom tam. ¹³ Ma i ga biti: I boina ka; dor a pait ra kunubu, ia kaka, koko una pot ta ra luaina matagu gala pa una agure Mikal, natu i Saul, ari una vana piragu. ¹⁴ Ma David i ga tulue ra umana tultul pire Is-Boset, natu i Saul, ma i biti: Una tul tar kaugu taulai Mikal piragu, nina iau ga kul ia ma tika na mar na pal i ra pokakikil tai ra tarai Pilstia. ¹⁵ Ma Is-Boset i ga vartuluai ma i ga

tak vue kan kana tutana Paltiel, natu i Lais. ¹⁶ Ma kana tutana i ga mur ia tuk aro Bakurim, ma i ga tangi vanavana nangananga. Ma Abner i ga biti tana: Una lilikun; ma i ga lilikun.

¹⁷ Ma Abner i ga tata pire ra umana patuana Israel, ma i ga biti dari: Vailik go ava ga mainge ba David na king pire vavat; ¹⁸ io, avat a pait ia; tago ra Luluai i ga biti ure David: Ina valaun kaugu tarai Israel kan ra lima i ra tarai Pilistia, ma kadia umana ebar, ma ra lima i kaugu tultul David. ¹⁹ Ma Abner i ga tata bula pire ra tarai Benjamin, ma namur Abner i ga vana uro Kebron ma i ga ve David ure nam parika nina ba Israel ma ra tarai Benjamin dia ga tar kure ba diat a pait ia.

²⁰ Ba Abner ma ra ura vinun na tutana dia ga pot tadav David aro Kebron, David i ga pait ra lukara ure Abner ma kana tarai. ²¹ Abner i ga biti tai David: Ina vana, ma ina agure Israel par tadav kaugu luluai ra king, upi diat a pait ra kunubu ma u, upi una kure vapar nam u mainge. Ma David i ga tul vue Abner, ma i ga vana ma ra malmal.

Ioab i doko Abner

²² Ioab ma ra umana tultul kai David dia ga lilikun kan ra varli, ma dia ga vatur vake ra ngala na magit na ra varpa. Ma Abner pa i ga ki varurung ma David aro Kebron, tago David i ga tul vue, ma i ga tar vana ma ra malmal. ²³ Ma ba Ioab ma kana tarai dia ga pot, ma di ga ve Ioab ba Abner natu i Ner i ga pot tadav ra king, ma i ga tul vue ma ra malmal, ²⁴ Ioab i ga vana tadav ra king, ma i ga biti: Ava go u tar pait ia? Abner i pot piram, ma upi ra ava u tul vue, ma go i tar

vana muka? ²⁵ U nunure ba Abner natu i Ner i pot upi na tuam pa u, upi na matoto ure kaum lavur vinavana, ma upi na kapa ure ra magit u pait ia.

²⁶ Ma Ioab i ga vana kan David. ma i ga tulue ra umana tultul upi Abner, ma dia ga ben valilikun ia kan ra kivu Sira; David i ga tuptup ure go. ²⁷ Ma ba di ga valilikun Abner uro Kebron, Ioab i ga ben vaire pa ia kan ra mataniolo ai ra pia na pal pi dir a pirpir me, ma i ga go ra balana, ma i ga mat, ure ra gapu i Asael turana. ²⁸ Ma namur, ba David i ga valongore, i ga biti: Iau ma diat ta kaugu varkurai avet a langalanga vatikai namur ta ra mata i ra Luluai ure ra gapu i Abner, natu i Ner; ²⁹ boina ba ra balbali na bura taun Ioab, ma diat ta ra kuba i tamana; koko da iba ta ra kuba i Ioab upi ta tikai nina i gapgap, ba i vukavuka, ba i malamala vavina, ba i virua ta ra pakat na vinarubu, ba i iba upi ra nian. ³⁰ Damana Ioab ma Abisai turana dir ga doko Abner tago i ga doko Asael tura i dir, aro Gibeon ta ra vinarubu.

³¹ Ma David i ga ve Ioab, ma ra tarai par dia ga varagur me, ba diat a rada kadia umana mal, ma diat a mal ma ra mal na tabun, ma diat a tangi ta ra luaina mata i ra minat i Abner. Ma David ra king i ga murmur ra minat. ³² Ma dia ga punang Abner aro Kebron; ma ra king i ga kukula ma i ga tangi ta ra babang na minat kai Abner; ma ra tarai par bula dia ga tangi. ³³ Ma ra king i ga taktakine Abner, ma i ga biti:

Ta ra ava Abner i tar mat da ra lunga i mat?

³⁴ Pa di vi ra limam, ma ra pal a kaum bula pata;

Da ra tutana i bura ta ra mata i ra kaina tarai, damana u tar bura. Ma ra tarai dia ga tangi mulai ure.

³⁵ Ma ba ra tarai dia ga lul vovo David ba na ian ba i keake boko, David i ga vavalima dari: God na pait ra balbali piragu, ma ra magit i ngala tana, gala iau en ta gem ba pa i ti kuba boko ra keake.

³⁶ Ma ra tarai dia ga vakilang go, ma dia ga gugu tana, da dia ga gugu ure ra magit par nina ba ra king i ga pait ia. ³⁷ Ma ra tarai, ma Israel par, dia ga kapa ba vakir ia ra mamainga kai ra king ba da doko Abner natu i Ner.

³⁸ Ma ra king i ga biti tai kana umana tultul: Pa ava nunure laka ba ra ngala na luluai ma ra rangrang na tutana i tar bura livuan tai Israel ta go ra bung? ³⁹ Di ga ku iau pi ina king, ma ta go ra bung iau bilua; ma go ra umana natu i Seruia dia tar ongor tagu; a Luluai na bali ra tena varpiam ure ra nirara i tar pait ia.

4

Di doko Is-Boset

¹ Ma ba Is-Boset, natu i Saul, i ga valongore ba Abner i ga tar mat aro Kebron, i ga bilua, ma ra tarai Israel dia ga purpuruan. ² Ma Is-Boset, natu i Saul, kana ta ura tutana, a ura lualua ta ra ura loko; a iang i tikai Bana, ma ra iang i ta ra tikai Rekab, a ura natu i Rimon ra te Berot ta ra vuna tarai Benjamin (di ga luk Berot ba kai Benjamin; ³ ma ra tarai Berot dia ga vilau uro Gitaim, ma dia ki na vaira abara tuk tar gori).

⁴ Ma Ionatan, natu i Saul, i ga vangala ra bul tutana, ma i ga kakak. I ga ilima kana kilala ba ra varvai i ga pot maro Iesrel ure Saul ma Ionatan, ma kana tena varbalaurai, a vavina, i ga puak pa ia ma i ga vilau me; ba dir ga vilau i ga bura me, ma i ga kakak. Ra iangina ba Mepiboset.

⁵ Ma ra ura natu i Rimon ra te Berot, Rekab ma Bana, dir ga vana ma dir ga pot ta ra kuba i Is-Boset ta ra pakana bung i malamalapang, ba i ngo ba ra keake i ki tur. ⁶ Ma ra vavina nina i balaure ra matakilalat ai ra pal i ga mata vava, tago i ga tar vagomgom ta vit; damana Rekab ma turana Bana dir ga kinao boloa ura tar ta ra kuba i ra king. ⁷ Ma dir ga doko Is-Boset ma dir ga kutu vue ra uluna ba i ga va ta kana vava aina ta kana pal na vava, ma dir ga kap ra uluna, ma dir ga lop, dir ga vanavana ta nam ra marum par ta ra nga i mur ra bala na male Araba. ⁸ Dir ga kap ra ulu i Is-Boset pire David uro Kebron, ma dir ga biti tai ra king: Go ra ulu i Is-Boset natu i Saul kaum ebar, nina i ga mainge ba na doko u. Ta go ra bung ra Luluai i tar kure Saul dir ma natuna ure kaugu luluai, ra king.

⁹ Ma David i ga biti tai Rekab ma turana Bana, a ura natu i Rimon ra te Berot: Da God i laun, nina i ga valaun iau ta ra lavur kaina kini, ¹⁰ ba tikai i ga biti tagu dari, Ea, Saul i tar mat, tago i ga nuk ia ba i ga kap ra bo na varvai piragu, iau ga tabe pa ia, ma iau ga doka aro Siklag; nam kana vapuak ure kana varvai. ¹¹ Pa na kaina laka ta go ba ra ura kaina tutana dir ga doko ra takodo na tutana ta kana vava aro ta ra kubana, ma pa ina tir upi vang ra gapuna pire mumur, upi da kamare

vue amur kan ra rakarakan a gunagunan? ¹² Ma David i ga kure tar kana umana barmana pi dia ga doko dir, ma dia ga kutu vue ra umana lima i dir ma ra umana kau i dir, ma dia ga vataba diat maravai ta ra lum Kebron. Ma dia ga tak pa ra ulu i Is-Boset, ma dia ga vung ia tara babang na minat kai Abner aro Kebron.

5

Di ku David upi na king kai Israel
(1 Tutu 11:1-3)

¹ Ma ra umana vuna tarai Israel dia ga vana tadav David aro Kebron, ma dia ga biti dari: Avet ra urum ma ra viom. ² Lua, ta ra e ba Saul i ga king tana, u iat u ga lue rap Israel ta kadia lavur vinavana; ma ra Luluai i ga biti tam: Una tabar vamaur kaugu tarai Israel, ma una ki na luluai pire Israel. ³ Damana ra umana patuana Israel dia ga tadav ra king aro Kebron; ma diat ma David dia ga pait ra kunubu abara Kebron ta ra luaina mata i ra Luluai, ma dia ga ku David upi na king ure Israel.

⁴ David i ga utul a vinun na kilala ta kana nilaun ba di ga ku ia pi na king, ma i ga king a ivat na vinun na kilala. ⁵ I ga king ure Iuda aro Kebron lavurua na kilala ma a ngungu; ma i ga king arama Ierusalem ure Israel ma Iuda a utul a vinun ma a utul a kilala.

David i kale pa Sion
(1 Tutu 11:4-9)

⁶ Ma ra king ma kana tarai na vinarubu dia ga vana urama Ierusalem, ma dia ga tut ure ra

tarai na gunan, ra tarai Iebus, nina dia ga biti tai David: Pa una olo ati, tago ra umana pula ma ra umana kakak diat a korot vue u; tago dia ga nuk ia ba David pa na pait valar pa ia ba na olo. ⁷ Ia kaka David i ga kale pa ra dekdek na gunan na bakbakit, Sion, nina ba ra pia na pal kai David. ⁸ Ma ta nam ra bung David i ga biti: Nina ba na ubu ra tarai Iebus, boina ba na kao tutua ta ra nga na tava upi na varubu ma ra umana kakak ma ra umana pula, nina David i milikuane diat. Damana di biti: Ra umana pula ma ra umana kakak pa diat a ruk ta ra pal. ⁹ Ma David i ga kakari tar ta ra dekdek na gunan na bakbakit, ma i ga vaiang ia ba ra pia na pal kai David. Ma David i ga pait vangala ra pia na pal kikil ia, ma i ga tuk aro Milo. ¹⁰ Ma David i ga ongor vanavana, tago ra Luluai, ra God kai ra lavur kor, i ga ki pirana.

*Kiram i vaarike ra variru pire David
(1 Tutu 14:1-2)*

¹¹ Ma Kiram ra king Tiro i ga tulue ra umana tultul pire David, ma ra umana tagatagal, ma ra umana tena madaka ta ra davai, ma ra umana tena madaka ta ra vat; ma dia ga pait ra pal ure David. ¹² Ma David i ga kapa ba ra Luluai i ga vaki ia pi na king ure Israel, ma i ga vangala kana varkurai ure Israel kana tarai.

*Di kava ra umana natu i David aro Ierusalem
(1 Tutu 3:5-9; 14:3-7)*

¹³ Ba David i ga mareng maro Kebron, i ga ben pa bula kana ta umana tultul na vavina ma kana ta umana taulai tuna mamaro Ierusalem; ma dia ga kava tar mule ta umana bul tutana ma

ta umana bul vavina tai David. ¹⁴ Go ra iang i diat di ga kava tar diat tana aro Ierusalem: Samua, Sobab, Natan, Solomon, ¹⁵ Ibkar, Elisua, Nepeg, Iapia, ¹⁶ Elisama, Eliada, ma Elipelet.

David i uvia pa ra tarai Pilistia

(1 Tutu 14:8-17)

¹⁷ Ma ba ra tarai Pilistia dia ga valongore ba di ga ku David upi na king ure Israel, ra tarai Pilistia par dia ga tut upi diat a tikan upi David; ma David i ga valongore ure, ma i ga vana ur tar ta kana dekdek na bakbakit. ¹⁸ Ma ra tarai Pilistia dia ga tar pot ma dia ga ki vanavana ta ra male par Repaim. ¹⁹ Ma David i ga titir boko pire ra Luluai, ma i ga biti: Dave, ina tut ure ra tarai Pilistia? Dave, una nur tar diat ta ra limagu? Ma ra Luluai i ga biti tai David: Una tut ure diat, tago a dovotina muka ina tul tar ra tarai Pilistia ta ra limam. ²⁰ Ma David i ga vana uro Baal-Perasim, ma David i ga ubu diat abara; ma i ga biti: Ra Luluai i ga tar rede kaugu umana ebar ta ra luaina matagu, da ra tava i rede ra liplip di liplip bat ia me. Damana i ga vaiang nam ra gunan ba Baal-Perasim. ²¹ Ra tarai Pilistia dia ga vila kan kadia umana tabalar abara, ma David ma kana tarai dia ga kap vue diat.

²² Ma ra tarai Pilistia dia ga tut ma dia ga ki mulai ta ra male Repaim par. ²³ Ma ba David i ga titir pire ra Luluai, i ga biti: Galiaka u vanavana rikai ta ra luaina mata i diat, una ti vila liliai upi una vana maro namur ta diat tar ta ra umana lovo. ²⁴ Ari una valongore ra rererek ta ra ulaula lovo, una lulut ma una tut ure diat, tago ra Luluai na ga lua tam upi na ubu ra tarai na vinarubu

Pilistia. ²⁵ Ma David i ga pait ia damana, da ra Luluai i ga kure; ma i ga ubu ra tarai Pilistia papa aro Geba ma tuk aro Geser.

6

David i vana pi na kap ra bok na kunubu (1 Tutu 13:1-14)

¹ Ma David i ga varurue mule Ta utul a vinun na arip na marmar na tarai Israel, nina di ga pilak pa diat. ² Ma David i ga tut, ma dia ga vana ma kana tarai kan Baal-Iuda, upi diat a kap ra bok na kunubu kai God mabara, nina ba di vatang ra iang i ra Luluai kai ra lavur kor tana, nina i ki na king ta ra umana angelo. ³ Ma dia ga vung ra bok na kunubu kai God ta ra ul a kalamana kiki na vinavana, ma dia ga kap pa ia kan ra kuba i Abinadab, nina i ga tur ta ra buana; ma Usa ma Akio, ra ura natu i Abinadab, dir ga kure ra kalamana kiki na vinavana. ⁴ Ma dir ga kap ra kalamana kiki na vinavana ma ra bok na kunubu kai God tana, maro ra kuba i Abinadab nina i ga tur ta ra buana; ma Akio i ga vana na lua ta ra bok na kunubu. ⁵ Ma David ma ra tarai Israel par dia ga malagene ta ra luaina mata i ra Luluai ma dia ga kakailai, ma ra umana ngap, ma ra umana pagol, ma ra umana kudu, ma ra umana tidir, ma ra umana tobo. ⁶ Ma ba dia ga pot aro ra tavul a rararama vue pat na vit kai Nakon, Usa i ga tulue ra limana ma i ga tabe vake ra bok na kunubu kai god, tago ra bulumakau i ga tuke. ⁷ Ma ra kankan kai ra Luluai i ga karangap ure Usa; ma God i ga ub ia abara ure kana nirara, ma i ga mat maravai ta ra bok na kunubu kai God. ⁸ Ma David pa i ga

gugu tago ra Luluai i ga ubu Usa; ma i ga vaiang nam ra pakana ba Peres-Usa, ma i ga damana tuk tar ta ra bung gori.

⁹ Ma David i ga burutue ra Luluai ta nam ra bung, ma i ga biti: Ra bok na kunubu kai ra Luluai na pot dave piragu? ¹⁰ Damana David pa i ga mainge ba na kap ra bok na kunubu kai ra Luluai tar ta ra pia na pal kai David; i ga vana irai me ma i ga vung ia ta ra pal kai Obed-Edom ra te Gat. ¹¹ Ma ra bok na kunubu kai ra Luluai i ga ki ta ra pal kai Obed-Edom ra te Gat a utul a gai; ma ra Luluai i ga vadoane Obed-Edom ma diat bula ta ra kubana.

*Di kap ra bok na kunubu urama Ierusalem
(1 Tutu 15:1–16:16)*

¹² Ma di ga ve David ra king ba ra Luluai i ga vadoane ra kuba i Obed-Edom,, ma kana lavur magit par, ure ra bok na kunubu kai God. Ma David i ga vana ma i ga kap pa ra bok na kunubu kai God kan ra pal kai Obed-Edom urama ta ra pia na pal kai David ma ra gugu; ¹³ ma ba diat dia ga puak ra bok na kunubu kai ra Luluai di ga vana ka da laptikai na tak keke, i ga doko tar ra bulumakau ma ra monoina vavaguai ure ra tinabar. ¹⁴ Ma David i ga malagene ma ra dekdekina parika ta ra luaina mata i ra Luluai; ma David i ga mal ma ra mal kumau. ¹⁵ Damana David ma ra tarai Israel par dia ga kap ra bok na kunubu kai ra Luluai ma ra ngala na kunukula ma ra nilai ra tavur. ¹⁶ Ma ba ra bok na kunubu kai ra Luluai i ga olo ta ra pia na pal kai David, Mikal natu i Saul i ga gigira ta ra mata na kalangar, ma i ga gire David ra king ba i pipil ma

i malagene ta ra luaina mata i ra Luluai; ma i ga pidimuane ta ra balana. ¹⁷ Ma dia ga kap ra bok na kunubu kai ra Luluai, ma dia ga vung ia ta kana pakana, ta ra bala na pal na mal nina David i ga vatut ia ure; ma David i ga tul tar ra umana tinabar di tuntun tar ia ma ra umana tinabar na varmaram ta ra luaina mata i ra Luluai. ¹⁸ Ma ba David i ga tar pait vapar ra umana tinabar di tuntun tar ia ma ra umana tinabar na varmaram, i ga tata vadoane ra tarai ta ra iang i ra Luluai kai ra lavur kor, ¹⁹ ma i ga tibe ra nian pire ra kor na tarai Israel par, a tarai ma ra vaden, ma i ga tabar diat tikitikai ma ra pakana gem, ma ra pakana kirip, ma ra kura vain di ga vuare. Ma ra tarai par dia ga vana varbaiai ta ra kubakuba i diat tikitikai.

²⁰ Ma David i ga vana pi na tata vadoane diat ta ra kubana. Ma Mikal natu i Saul i ga vana pi na barat David, ma i ga biti: Di ga manane muka ra king Israel gori, nina ba kana mal i ga tavulat ta ra luaina mata i ra vaden ma ra umana tultul, da ra kuabar na tutana ba i pala vakuku vue kana mal! ²¹ Ma David i ga biti tai Mikal: Iau ga pait ia ta ra luaina mata i ra Luluai, nina i ga pilak pa iau, ma vakir tamam ba ta tikai ta ra kubana, upi ina luluai ure Israel, ra tarai kai ra Luluai; damana ina gugu ta ra luaina mata i ra Luluai. ²² Da manga varuva boko iau ta go, ma ina ikilik ta ra nuknukigu iat; ma ina kapkap ra minamar ta go ra umana tultul na vavina, nina u tata ure. ²³ Ma Mikal natu i Saul pa i ga kava ta bul tuk ta ra bung ba i ga mat i tana.

7

God i pait ra kunubu ma David (1 Tutu 17:1-27)

¹ Ma ba ra king i ga ki bulu ta ra kubana, tago ra Luluai i ga tul tar ra kini na malmal tana livuan ta kana umana ebar, ² ra king i ga biti tai Natan ra propet: Go iau ki ta ra pal di ga pait ia ma ra tagatagal, ma ra bok na kunubu kai God i ki bakit ika ta ra umana mal na tubatuba. ³ Ma Natan i ga biti tai ra king: Una vana, ma una pait nam parika i ki ta ra balam, tago ra Luluai i ki maravut u.

⁴ Ma ta nam ra marum iat, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav Natan, ma i biti: ⁵ Una vana, ma una ve kaugu tultul David, A Luluai i biti dari: Dave, una pait kaugu ta pal upi ina ki tana? ⁶ Pa iau ga ti ki boko tai ta pal, papa nam ra bung iau I ga agure vairop vue ra tarai Israel kan ra gunan Aigipto, ma i tuk tar gori; iau bang vatikai ka ta ra pal na mal. ⁷ Ba iau ga varagur ma ra tarai Israel ta ra gunagunan, dave, iau ga tir laka ta tika na tena varkurai, nina iau ga tibe pi na kure kaugu tarai Israel, upi na pait kaugu ta pal ma ra tagatagal? ⁸ Damana una biti dari tai kaugu tultul David: Ra Luluai kai ra lavur kor i biti dari: Iau ga tak pa u kan ra kikil na sip, ma kan ra varbalaurai na sip, upi una luluai pire kaugu tarai, nina ba Israel; ⁹ iau ga varagur ma u ta ra lavur gunagunan u ga vana tana, ma iau ga mut vue kaum lavur ebar kan ra luaina matam; ma ina vangala ra iangim, upi na da ra iang i ra umana rangrangina ta ra rakarakan a gunagunan. ¹⁰ Ma ina tibe ta gunan pi ure kaugu

tarai Israel, ma ina vaki diat abara, ma diat a ki ta kadia gunan iat, ma pa diat a mareng mulai; ma ra kaina tarai pa diat a vakaina mule diat da lua, ¹¹ ma da papa ta nam ra bung ba iau ga tibe ra umana tena varkurai pi diat a kure kaugu tarai Israel; ma ina valangalanga u kan kaum lavur ebar. Ma ra Luluai i ve u ba ra Luluai na page kaum vuna tarai tam. ¹² Ba na ot kaum umana bung, ma da vadiop u pire ra umana tamam, ina tibe ta natum nina ba una vangala, ma na kia u, ma ina page vadekdek kana varkurai. ¹³ Ia iat na pait ta pal pi ure ra iangigu, ma ina page ra kiki na king ta kana varkurai pa na mutu. ¹⁴ Ina da ra tamana, ma na da natugu; ba i vana rara, ina vapagumanena ma ra virvirit kai ra tarai, ma ra umana mememene na virvirit kai ra umana natu i ra tarai; ¹⁵ ia kaka, pa ina tak vue kaugu varmari kan ia, da iau ga tak vue kan Saul, nina iau ga vung vue kan ra luaina matam. ¹⁶ Ra kubam ma kaum varkurai na tur padikat ta ra luaina matagu pa na mutu; da page kaum kiki na king pi na tur tukum.

¹⁷ Ma Natan i ga ve David ure go ra umana tinata ma go ra ninana.

¹⁸ Ma David ra king i ga ruk, ma i ga ki ta ra luaina mata i ra Luluai, ma i ga biti: Iau to ia, Luluai God, ma ia vang diat kaugu apik na tarai, ba u ga agure iau tadav go ra bung? ¹⁹ Go ia ra ikilik na magit ta ra luaina matam, Luluai God; u ga nuk pa bula kaugu apik na tarai ta ra umana kilala namur, ma u ga vaarike tagu ure ra umana taun tarai namur, Luluai God! ²⁰ Ava bula David na tatike piram? Tago u, Luluai God,

u nunure kaum tultul. ²¹ U ga biti ba una mar kaum tultul, ma ta kaum varmari u tar vaarike pirana ure namur. ²² Ea, Luluai God, u a ngala; pa ta tikai ba amur varogop me, ma pa ta enana god mulai ave ga valongore ure, ia kaka u. ²³ Akave ta tarai ta ra rakarakan a gunagunan nina ba dia varogop ma kaum tarai, ra tarai Israel, nina ba God iat i ga valaun pa diat upi kana tarai, upi ra iangina na rararang ba i ga korot vanavana vue ra umana Tematana ma kadia umana god ta ra luaina mata i kana tarai? ²⁴ Ma u ga vaki kaum tarai Israel, upi diat kaum tarai vatikai namur; ma u, Luluai, u ga tur rikai upi kadia God. ²⁵ Ma una pait ot pa muka kaum tinata na vamading gori, Luluai God, nina u ga tatike ure kaum tultul ma ure kana apik na tarai, ba na tur tukum; ²⁶ upi ra iangim na rararang vatikai namur, ba ra tarai dia biti. Ra Luluai kai ra lavur kor ia ra God kai Israel; tago di ga page ra apik na tarai kai kaum tultul David upi na tur tukum ta ra luaina matam. ²⁷ Ea, Luluai kai ra lavur kor, God kai Israel, kaum tultul i ga nuk ia ta ra balana ba na araring piram dari, tago u ga vaarike pire kaum tultul ba una page kana apik na tarai. ²⁸ Ea, Luluai God, u God muka, ma kaum lavur tinata dia dovot, ma u ga vamading ure go ra bo na magit pire kaum tultul; ²⁹ damana, boina ba una vadoane ra apik na tarai kai kaum tultul upi na tur vatikai ta ra luaina matam; tago u, Luluai God, u ga tatike ure; boina ba ra apik na tarai kai kaum tultul na ti doan ma kaum varvadoan pa na mutu.

8

David i vangala kana gunan na varkurai (1 Tutu 18:1-13)

¹ Ma David i ga ubu ra tarai Pilistia, ma i ga uvia pa diat; ma David i ga tak vue Meteg-Ama kan ra lima i ra tarai Pilistia. ² Ma ba i ga ubu Moab, i ga kure ba ra tarai diat a va varnga ta ra utul a ngaina; i ga doko ra ura ngaina, ma tika na ngaina i ga nur vue upi diat a laun; ma ra tarai Moab dia ga ki na vavai ta ra varkurai kai David, ma dia ga tul tar ra totokom ure.

³ David i ga ubu bula Adadeser, natu i Rekob, ra king Soba, ba i ga vana pi na vatut mule kana varkurai ta ra tava alir Oiparat. ⁴ Ma David i ga ra pa tika na arip ma lavurua na mar na tarai na vinarubu nina dia ki ra os kan ia, ma ra ura vinun na arip na marmar na tarai na vinarubu nina dia ga vana ma ra kau i diat; ma David i ga poko vakaina ra kau i ra umana os ure ra umana kiki na vinavana, ia kaka pa i ga poko vakaina diat nina ba diat a topa tika na mar na kiki na vinavana ure ra vinarubu. ⁵ Ma ba ra tarai Siria maro Damasko dia ga vut upi diat a maravut Adadeser ra king Soba, David i ga doko ra ura vinun ma a ura arip na marmar na tarai Siria. ⁶ Ma David i ga tibe ra umana loko na tarai na vinarubu livuan ta ra tarai Siria maro Damasko; ma ra tarai Siria dia ga ki na vavai ta ra varkurai kai David, ma dia ga tul tar ra totokom ure. Ma ra Luluai i ga tul tar ra niuvia tai David ta nam ra umana gunagunan nina i ga vanavana tana. ⁷ Ma David i ga tak pa ra umana bakbakit dia goled, nina ba kai ra umana tultul kai Adadeser, ma i ga

kap pa diat urama Ierusalem. ⁸ Ma David ra king i ga ra pa ra ngala na palariam gobol kan Beta ma Berotai, ra ura pia na pal kai Adadeser.

⁹ Ma ba Toi ra king Kamat i ga valongore ba David i ga tar uvia pa ra tarai na vinarubu par kai Adadeser; ¹⁰ Toi i ga tulue Ioram natuna upi na tul tar ra variru pire David ra king, upi na pite pa ia tago i ga varubu ma Adadeser ma i ga uvia pa ia, tago Adadeser dir ga vala varubu ma Toi. Ioram i ga kap ra umana la na silva, ma ra goled ma ra palariam gobol; ¹¹ ma David i ga vagomgom diat pire ra Luluai, da i ga vagomgom value ra silva ma ra goled nina i ga ra pa ia tai ra umana Tematana nina i ga uvia pa diat, ¹² Edom ma Moab ma ra tarai Amon, ra tarai Pilistia ma Amalek; ma i ga damana bula ure ra magit nina i ga ra pa ia tai Adadeser, natu i Rekob, ra king Soba.

¹³ Damana David i ga kale pa ta rangrang na iang. Ba i ga lilikun i ga doko ra vinun ma lavutul na arip na marmar na tarai Edom ta ra male na solt; ¹⁴ ma i ga tibe vurvurbingitane ra umana loko na tarai na vinarubu ta ra langun Edom, ma ra tarai Edom par dia ga ki na vavai ta ra varkurai kai David. Ma ra Luluai i ga tul tar ra niuvia tai David ta nam ra umana gunagunan nina i ga vanavana tana.

*A umana lualua kai David
(2 Sam 20:23-26; 1 Tutu 18:14-17)*

¹⁵ Ma David i ga ki na king ure Israel par; ma David i ga pait ra takodo na varkurai pire kana tarai par. ¹⁶ Ioab natu i Seruia i ga lualua ta ra tarai na vinarubu; ma Ieosapat natu i Akilud i

ga tena varbalaurai; ¹⁷ ma Sadok natu i Akitub, ma Akimelek natu i Abiatar, dir ga tena tinabar; ma Seraia i ga tena tutumu; ¹⁸ ma Benaia natu i leoiada i ga lue rap ra tarai Keret ma ra tarai Pelet; ma ra umana natu i David dia ga tena tinabar.

9

David i mari Mepiboset

¹ Ma David i ga biti: Dave, ta tikai i laun valili ta ra apik na tarai kai Saul, upi ina mari ia ure Ionatan? ² Ma tika na tultul mamaro ta ra kuba i Saul i ga ki, a iangina Siba, ma di ga vartuluai upi ia ba na tadav David, ma ra king i ga biti tana: U laka Siba? Ma i ga biti: Kaum tultul, ia iat go. ³ Ma ra king i ga biti: Pa ta tikai vang i laun valili ta ra apik na tarai kai Saul upi ina vaarike ra varmari kai God pirana? Ma Siba i ga biti tai ra king: Ionatan i ga vangala ta bul, ma i kakak ra ura kauna. ⁴ Ma ra king i ga biti tana: I ki akave? Ma Siba i ga biti tai ra king: I ki ta ra kuba Makir natu i Amiel aro Lo-Debar. ⁵ Ma David ra king i ga vartuluai upi ia, ma di ga agure pa ia kan ra kuba i Makir natu i Amiel, maro Lo-Debar.

⁶ Ma ba Mepiboset, natu i Ionatan, natu i Saul, i ga pot tadav David, i ga bura timtimum ma i ga tul tar ra variru pirana. Ma David i ga biti: Mepiboset. Ma i ga biti: Kaum tultul go kari. ⁷ Ma David i ga biti tana: Koko una burut, tago a dovotina ina mari u ure Ionatan tamam, ma ina valilikun tar ra pia parika kai tubum Saul piram; ma una ki vatikai ta kaugu vatar na nian. ⁸ Ma i ga va timtimum, ma i ga biti: Ava bar kaum tultul,

upi una nuk pa iau, nina iau da ka ra minat na pap?

⁹ Ma ra king i ga vartuluai upi Siba, ra tultul kai Saul, ma i ga biti tana: Nam parika nina ba kai Saul ma kana apik na tarai iau tar tul tar ia tai natu i kaum luluai. ¹⁰ Ma una palum kana pia, avat ma ra umana natum ma kaum umana tultul; ma una doko pa ra vuaina tana upi na topa ra gem ai ra natu i kaum luluai; ia kaka Mepiboset na ian vatikai ta kaugu vatar na nian. Ma Siba i ga vangala ra vinun ma a ilima na natuna, ma kana a ura vinun na tultul. ¹¹ Ma Siba i ga biti tai ra king: Nam parika nina ba kaugu luluai ra king i ga kure, kaum tultul na pait ia. Damana Mepiboset i ga ian ta ra vatar kai ra king, da tika na natuna iat.

¹² Ma tikai ka ra natu i Mepiboset, a bul tutana, ma a iangina Mika. Ma diat par nina dia ga ki ta ra kuba i Siba dia ga tultul pire Mepiboset. ¹³ Tago Mepiboset i ga kakak, ma i ga ian vatikai ta ra vatar na nian kai ra king, i ga ki arama Ierusalem.

10

A bunura kai ra tarai Amon ma ra tarai Siria (1 Tutu 19:1-19)

¹ Ma namur ta go, ra king kai ra tarai Amon i ga mat, ma natuna Kanun i ga kia vue ta ra kini na king. ² Ma David i ga biti: Ina mari Kanun natu i Nakas, da tamana i ga mari iau. Damana David i ga tulue kana ta umana tultul ma ra tinata, upi da vamaram ia ure tamana. Ma ba ra umana tultul kai David dia ga tar pot ta ra langun kai ra tarai Amon, ³ ra umana luluai Amon dia ga biti

tai Kanun kadia ngala na luluai: U nuk ia laka ba David i tul tar ra variru pire tamam ba i tulue go ra tinata na varmaram piram? Dave, David pa i ga tulue laka kana umana tultul upi diat a gire ra pia na pal ma upi diat a kilao tana, ma upi da nila vue? ⁴ Ma Kanun i ga kinim vake diat, ma i ga ka vue tikatika na papar a kabe i diat, ma i ga kutu vue ra nguna ta kadia olovoi papa ra livua i diat, ma i ga tul vue diat. ⁵ Ma ba di ga ve David ure, i ga tulue ta umana pi diat a barat diat aro na nga, tago dia ga vavirvir tuna. Ma ra king i ga biti: Avat a ki pit ika boko abara Ieriko tuk tar ra kabe i vavat na kubur mulai, ma namur avat a ga lilikun.

⁶ Ma ba ra tarai Amon dia ga gire ba dia ki kaina ta ra mata i David, ra tarai Amon dia ga vartuluai ma dia ga tokom pa ra tarai Siria maro Bet-Rekob, ma ra tarai Siria maro Soba, a ura vinun na arip na marmar na tarai na vinarubu dia vanavana ka ma ra kau i diat, ma ra king Maka ma kana ta arip na marmar na tarai, ma ra vinun ma a ura arip na marmar na tarai Tob. ⁷ Ba David i ga valongore go, i ga tulue Ioab ma ra tarai na vinarubu par. ⁸ Ma ra tarai Amon dia ga irop, ma dia ga tur tatamiai maravai ta ra mataniolo; ma ra tarai Siria maro Soba ma Rekob dia ga ki na vaninara aro ra pupui varurung ma ra tarai Tob ma diat kai Maka. ⁹ Ma ba Ioab i ga gire ba ra tarai na vinarubu dia ga tur aro na lua ma aro namur tana, i ga pilak pa ra umana rangrangina kai ra tarai Israel, ma i ga tibe diat ure ra tarai Siria; ¹⁰ nam ra tarai na vinarubu nina dia ga ki valili, i ga tibe tar diat tai turana Abisai, upi ure

ra tarai Amon. ¹¹ Ma i ga biti: Gala ra tarai Siria diat a ongor ure iau, una maravut iau; ma gala ra tarai Amon diat a ongor pa u, ina vana ma ina maravut u. ¹² Koko dat a burut, dat a rangrang da ra umana tutana ure kada tarai, ma ure bula ra umana pia na pal kai kada God; ma boina ba ra Luluai na pait ika nam ba i boina pirana. ¹³ Ma Ioab ma kana tarai dia ga tut na vinarubu ure ra tarai Siria, ma dia ga lop kan ra luaina matana. ¹⁴ Ma ba ra tarai Amon dia ga gire ba ra tarai Siria dia ga lop, diat bula dia ga lop kan ra luaina mata i Abisai, ma dia ga ruk ta kadia pia na pal. Ma Ioab i ga lilikun kan kana vinarubu ma ra tarai Amon, ma i ga pot arama Ierusalem.

¹⁵ Ma ba ra tarai Siria dia ga gire ba Israel i ga uvia pa diat, dia ga tut guvai. ¹⁶ Ma Adadeser i ga vartuluai upi ra tarai Siria ta ra papar a Tava Alir maro, ma Sobak ra luluai na vinarubu kai Adadeser i ga agure diat uro Kelam. ¹⁷ Ma di ga ve David; ma i ga varurue Israel par, ma i ga bolo ra Iordan, ma i ga pot aro Kelam. Ma ra tarai Siria dia ga tur na vaninara ure David, ma dia ga varubu me. ¹⁸ Ma ra tarai Siria dia ga lop kan Israel; ma David i ga ubu ra tarai nina dia ki ta ra lavurua na mar na kiki na vinavana, ma ra ivat na vinun na arip na marmar na tarai dia ki ra os, ma i ga ubu Sobak kadia luluai na vinarubu, ma i ga mat abara. ¹⁹ Ma ba ra umana king nina dia ga ki na vavai ta ra varkurai kai Adadeser dia ga gire ba Israel i ga uvia pa diat, dia pa pait ra malmal ma Israel, ma dia ga toratorom pire diat. Damana ra tarai Siria dia ga burut upi diat a maravut mule ra tarai Amon.

11

David dir ma Bat-Seba

¹ Ma ba ra turpai ra kilala i ga vut mulai, ta ra e ba ra umana king dia tut tana, David i ga tulue Ioab ma kana tarai na vinarubu, a tarai na vinarubu par kai Israel; ma dia ga nila vue ra tarai Amon, ma dia ga tur vartakalat bat Raba. la kaka David i ga ki arama Ierusalem.

² Ba David i ga tut kan kana vava ta ra ravian, ma i ga vanavana ta ra ul a pal kai ra king, i ga gire tika na vavina ba i ga gumu; ma ra vavina i ga potar muka. ³ Ma David i ga vartuluai pi na matoto ure ra vavina. Ta tikai i ga biti: Vakir laka go Bat-Seba, natu i Eliam, ra taulai kai Uria ra te Ket? ⁴ Ma David i ga tulue ra umana tultul upi ia, ma i ga pot pirana, ma dir ga va me; (tago i ga gomgom kan ra duruna;) ma ra vavina i ga lilikun tar ta ra kubana. ⁵ Ma ba ra vavina i ga kap bala, i ga tulue ra varvai pire David ure, ma i ga biti: Iau tar kap bala.

⁶ Ma David i ga tulue ra tinata pire Ioab dari: Una tulue Uria ra te Ket uti piragu. Ma Ioab i ga tulue Uria pire David. ⁷ Ma ba Uria i ga tar pot pirana, David i ga tir ia ure Ioab, ma ure ra tarai na vinarubu ba dia dave, ma ure ra vinarubu ba i vana bulbulu ba pata. ⁸ Ma David i ga biti tai Uria: Una vana uro ta ra kubam, ma una dur ra pal a kaum. Ma Uria i ga vana kan ra kuba i ra king, ma tika na tultul i murmur ia ma ra tiniba na nian maro pire ra king. ⁹ Ma Uria i ga va ta ra matakilalat ta ra kuba i ra king varurung ma ra umana tultul kai kana luluai, ma pa i vana uro ta ra kubana iat.

¹⁰ Ma ba dia ga ve David ba Uria pa i ga vana ta ra kubana, David i ga biti tai Uria: Dave, pa u ga lilikun vang ta kaum vinavana? Ta ra ava vang pa u ga vana uro ta ra kubam? ¹¹ Ma Uria i ga biti tai David: Ra bok na kunubu, ma Israel ma Iuda, dia ki ta ra umana pal na turturup; ma kaugu luluai Ioab, ma ra umana tultul kai kaugu luluai, dia ki ka ta ra pupui; na boina laka ba ina vana tar ta ra kubagu, upi ina ian ma ina momo, ma upi ina va ma kaugu tulai? Da u laun ma ra tulungeam bula, pa ina pait go ra magit. ¹² Ma David i ga biti tai Uria: Una ngo ko boko ati gori, ma ningene na topa u pi una vana. Ma Uria i ga ki Ierusalem ta nam ra bung ma ta ra bung namur. ¹³ Ma ba David i ga vartuluai upi ia, i ga ian ma i ga momo ta ra luaina matana, tuk i ga valonglong ia ma ra tava longlong; ma ta ra ravian i ga vana pi na va ta kana vava ta ra pakana kai ra umana tultul kai kana luluai, ia kaka pa i ga vana tar ta ra kubana.

¹⁴ Ma ta ra malana David i ga tumu ra buk pire Ioab, ma i ga tul tar ia pire Uria pi na kap ia. ¹⁵ Ma ta nam ra buk i ga biti: Avat a tibe Uria upi na tur lua ta ra vinarubu ta ra pakana ra vinarubu i dekdek tana, ma avat a lop kan ia pi da ub ia ma na mat. ¹⁶ Ma ba Ioab i ga makmakile ra pia na pal, i ga tibe Uria pi na varubu ta ra pakana nina ba ra umana rangrang na tutana dia varubu tana. ¹⁷ Ma ra tarai ta nam ra pia na pal dia ga irop ma dia ga varubu ma Ioab; ma ta umana tarai na vinarubu, a umana tultul kai David, dia ga virua; ma Uria ra te Ket i ga virua bula.

¹⁸ Ma Ioab i ga tulue ra varvai ma i ga ve David ure ra vinarubu; ¹⁹ ma i ga biti tai ra tena

kapkap varvai: Ba u tar ve vapar ra king ure ra lavur magit ure ra vinarubu, ²⁰ ma ba ra king na kankan tana, ma na biti tam: Ta ra ava ava ga vana marave ra pia na pal upi ra vinarubu? Pa ava ga nunure vang ba diat a ponok avat mamarama ra ul a liplip na vat? ²¹ Ia i ga ubu Abimelek natu i Ierub-Beset? Dave, a vavina pa i. ga vue vaba vang ta vat na uduudu taun ia mamarama ra ul a liplip na vat aro Tebes ma i ga mat ie? Ta ra ava vang ava ga vana maravai damana ta ra liplip na vat? Una biti: Kaum tultul Uria ra te Ket i tar virua varurung ma diat.

²² Ma ra tena kapkap varvai i ga vana, ma i ga ve David ure ra lavur magit Ioab i ga tulue me. ²³ Ma ra tena kapkap varvai i ga biti tai David: Ra tarai dia ga tut ure avet, ma dia ga varubu ma avet ta ra pui, ma ave ga korot diat tar ta ra mataniolo. ²⁴ Ma ra umana tena panak dia ga ponok tar kaum umana tultul mamarama ra ul a liplip na vat; ma ta umana ta ra umana tultul kai ra king dia ga virua, ma kaum tultul Uria ra te Ket i ga virua bula.

²⁵ Ma David i ga biti tai ra tena kapkap varvai: Una biti tai Ioab dari: Koko una ngarao ure go, tago ra pakat na vinarubu i ubu nam To An ma go To An bula; una ongor ma ra vinarubu ure ra pia na pal, upi da uvia pa ia; ma una vargat ia. ²⁶ Ma ba ra vavina kai Uria i ga valongore ba Uria kana tutana i ga virua, i ga tangie kana tutana. ²⁷ Ma ba i ga par ra tinabun, David i ga vartuluai upi ia, ma i ga ben pa ia ta ra kubana, ma dir ga tulai me, ma i ga kava tar ra bul tutana tana. Ma ra Luluai pa i ga gugu ure ra magit nina David i

ga pait ia.

12

Natan i takun David

¹ Ma ra Luluai i ga tulue Natan tadav David. Ma i ga vana pirana, ma i ga biti tana: A ura tutana dir ga ki tai tika na pia na pal; tikai i ga uviana, ma ta ra tikai i ga luveana. ² Ma i ga peal mat ra umana kikil na sip ma ra umana kikil na vavaguai kai ra uviana; ³ ma ra luveana pa kana ta magit, ia kaka tika na nat na sip, a tana, nina i ga kul ia ma i ga tabar ia ma ra nian, ma i ga tavua varurung ma ra umana natuna; i ga en ana nian, ma i ga momo ta kana la na nimomo, ma i ga ki ta ra bongobongono, ma i ga da kana bul vavina iat. ⁴ Ma tika na vaira maro vailik i ga pot tadav ra uviana, ma ra uviana i ga nur vue kana umana sip ma kana umana vavaguai ba i ga nuk upi ta nian ure ra vaira nina i ga pot pirana, ma i ga kap pa ra nat na sip kai ra luveana, ma i ga vaninare ure ra vaira nina i ga pot pirana.

⁵ Ma ra kankan kai David i ga karangap ure nam ra tutana; ma i ga biti tai Natan: Da ra Luluai i laun, ra tutana nina i ga pait ra dari, i topa ia pi da doka; ⁶ ma na bali nam ra nat na sip ma ta ivat, tago i ga pait go ra magit, ma pa i ga nunure ra varmari.

⁷ Ma Natan i ga biti tai David: U iat nam ra tutana. Ra Luluai ra God kai Israel i biti dari: Iau ga ku u pi una king ure Israel, ma iau ga valaun u kan ra lima i Saul; ⁸ iau ga tul tar ra kuba i kaum luluai tam, ma u ga kale pa kana umana vavina; iau ga tul tar ra tarai Israel ma Iuda piram; ma

gala go diat pa na ga topa ia, gala ina ga tul tar bula ta ngala nina dir varogop me. ⁹ Ta ra ava u ga pidimuane ra tinata kai ra Luluai, ba u ga pait go ra kaina ta ra luaina matana? U ga ubu Uria ra te Ket ma ra pakat na vinarubu, ma u ga ben pa kana vavina upi kaum taulai, ma ia iat u ga doka ma ra pakat na vinarubu kai ra tarai Amon. ¹⁰ Damana kaum apik na tarai pa na langalanga ta ra pakat na vinarubu; tago u ga pidimuane iau, ma u ga ben pa ra vavina kai Uria ra te Ket upi kaum taulai.

¹¹ Ra Luluai i biti dari: Ea, ina vatut ra kaina ure u ta kaum apik na tarai iat, ma ina tak vue kaum umana vavina ta ra luaina matam, ma ina nur tar diat pire talaim, ma na va ma diat ta ra mata i go ra keake. ¹² U ga pait ive; ma iau, ina pait vaarike go ra magit ta ra luaina mata i Israel par, ma ta ra mata i ra keake.

¹³ Ma David i ga biti tai Natan: Iau ga tar pait ra kaina ure ra Luluai. Ma Natan i ga biti tai David: Ra Luluai i ga re vue kaum nirara, ma pa una mat. ¹⁴ Ia kaka tago u ga pidimuane ra Luluai ta go kaum mangamangana, ra kuramana nina di ga kava tar ia tam na mat. ¹⁵ Ma Natan i ga lilikun tar ta ra kubana.

Ma ra Luluai i ga bili ra bul nina ba ra taulai kai Uria i ga kava tar ia tai David, ma i ga mait muka. ¹⁶ Ma David i ga kail tadav God ure ra bul; ma David i ga vevel ta ra kubana, ma i ga va ta ra pia ta nam ra marum parika. ¹⁷ Ma ra umana patuana nina dia ga ki ta ra kubana, dia ga tur ta ra paparaina upi diat a al vatut ia kan ra pia; ma pa i ga mainge, ma pa i ga en ta gem varurung

ma diat. ¹⁸ Ta ra valavuruana bung ra bul i ga mat. Ma ra umana tultul kai David dia ga burut pi diat a ve ba ra bul i ga mat; tago dia ga biti: Ba ra bul i ga laun boko, da ga tata pirana ma pa i ga valongore ra nilai dat; kan na vakaina ia iat laka, gala dat a ve ba ra bul i mat? ¹⁹ Ma ba David i ga gire ba kana umana tultul dia ga varmaianoa, i ga kapa pire David ba ra bul i ga mat; damana David i ga biti tai kana umana tultul: Dave, ra bul i mat? Ma dia ga biti: Maia, i tar mat.

²⁰ Ma David i ga tut kan ra pia, ma i ga gumu, ma i ga vartap, ma i ga kia vue kana mal; ma i ga ruk ta ra kuba i ra Luluai, ma i ga lotu; namur i ga vana ta ra kubana, ma i ga vartuluai upi ta nian, ma i ga ian. ²¹ Ma kana umana tultul dia ga biti tana: Ava bar go u tar pait ia? U ga vevel ma u ga tangie ra bul ba i ga laun boko; ma ba ra bul i ga mat, u ga tut ma u ga ian. ²² Ma i ga biti: Ba ra bul i ga laun boko, iau ga vevel ma iau ga tangi, tago iau ga biti: To ia i nunure ba ra Luluai na mari iau bar, ma ra bul na laun? ²³ Ma go i tar mat, ta ra ava ina vevel? Dave, ina valaun pa mule? Ina vana boko pirana, ma ia iat pa na lilikun piragu.

²⁴ Ma David i ga vamaram Bat-Seba kana taulai, ma i ga ruk pirana, ma i ga kava ra bul tutana, ma i ga vaiang ia ba Solomon. Ma ra Luluai i ga mari ia, ²⁵ ma i ga tulue ra tinata tai Natan ra propet, ma i ga vaiang ia ba Iedidia, ure ra Luluai.

*David i kale pa Raba
(1 Tutu 20:1-3)*

²⁶ Ma Ioab i ga tut ure Raba, nina ba kai ra tarai Amon, ma i ga uvia pa nam ra pia na pal kai ra

king. ²⁷ Ma Ioab i ga tulue ra umana tena kapkap varvai pire David, ma i ga biti: Iau ga tut ure Raba, ma iau ga kale pa ra pal na minakila nina ba di monamono tana bat ra tava. ²⁸ Damana una varurue ra umana tena vinarubu nina dia ki boko, ma avat a tur vartakalat bat ra pia na pal, ma una kale pa ia; kan ina kale pa ra pia na pal, ma diat a vaiang ia ma ra iangigu. ²⁹ Ma David i ga varurue ra umana tena vinarubu nina ba dia ga ki boko, ma i ga vana ma i ga tut ure Raba, ma i ga kale pa ia. ³⁰ I ga paike vue ra kere na goled kan ra ulu i kadia king; ra mamatina i ga da tika na talant,* ma ra umana ngatngat na vat dia ga ki tana; ma di ga vatoke ta ra ulu i David. Ma i ga kap vue ra peal magit na ra varpa kan ra pia na pal. ³¹ Ma i ga ben vavilavilau ra tarai nina dia ki tana, ma i ga tibe diat upi diat a papalum ma ra umana pokopoko, ma ra umana oi na palariam, ma ra umana pem, upi diat a pait ra umana vat na pia; ma i ga pait ra dari ta ra umana pia na pal par kai ra tarai Amon. Namur David ma kana tarai par dia ga lilikun urama Ierusalem.

13

Amnon dir ma Tamar

¹ Absalom natu i David dir taina ma Tamar, ia ra potar na vavina; ma namur boko Amnon natu i David i ga manane. ² Ma Amnon i ga mait ma ra nginarao ure taina Tamar, tago pa i ga nunure boko ta tutana, ma i ga dekdek pire Amnon upi na pait ta magit pirana. ³ Ma tika na talai Amnon i

---

* **12:30:** A talant i da ra mamat i tika na beg na braun rais.

ga ki, a iangina Ionadab, natu i Simea, dir turana ma David; ma Ionadab i ga kabinana. ⁴ Ma i ga biti tai Amnon: U ra natu i ra king, ta ra ava u bilua ta ra bungbung par? Dave, pa una ve iau? Ma Amnon i ga biti tana: Iau manane Tamar, dir taina ma turagu Absalom. ⁵ Ma Ionadab i ga biti tana: Una va ta kaum vava da ba u mait, ma ba tamam ra pot upi na gire u, una biti tana, Boina ba taigu Tamar na tabar iau ma ra nian; boina ba na vaninare ra nian ta ra luaina matagu upi ina gire, ma ina en ia kan ra limana. ⁶ Ma Amnon i ga va da ba i mait; ma ba ra king i ga pot upi na gire, Amnon i ga biti tai ra king: Iau lul u ba taigu Tamar na vana uti, ma na pait agu ta ura gem ik ta ra luaina matagu, upi ina ian ta ra limana. ⁷ Ma David i ga vartuluai upi Tamar, ma i ga ve ba na vana ta ra kuba i taina Amnon ma na vaninare ta nian ure. ⁸ Tamar i ga vana ta ra kuba i taina Amnon; ma Amnon i ga va ta kana vava. I ga tak pa ta plaua nina i ga leven, ma i ga bing ia, ma i ga pait ra umana gem me ta ra luaina matana, ma i ga tun diat. ⁹ Ma i ga kap ra la ma i ga lingire diat ta ra luaina matana; ma pa i ga mainge ba na en diat. Ma Amnon i ga biti: A tarai par diat a irop kan ra luaina matagu. Ma ra tarai par dia ga irop kan ia. ¹⁰ Ma Amnon i ga biti tai Tamar: Una kap ra nian ta ra pal na vava pi ina tak pa ia ta ra limam. Tamar i ga tak pa ra umana gem nina i ga pait ia, ma i ga kap diat ta ra pal na vava pire taina Amnon. ¹¹ Ma ba i ga kap diat maravai pirana, i ga vatur ia, ma i ga biti tana: Ea, taigu, dor a va. ¹² Ma i ga biti tana: Pata, taigu, koko una vo pa iau; pa ia boina ba da pait ra magit dari ati

Israel; koko una pait go ra magit na papaua. ¹³ Ma iau, ina kap kaugu vavirvir uve? Ma una da tika na lunga ati Israel. Damana, iau lul u, una tir ra king ure iau, ma pa na tigel bat u pi dor a tulai.

¹⁴ Ma pa i ga mainge ba na valongore ra nilaina; ma tago i ga ongor ta dir, i ga vo pa ia, ma dir ga va me.

¹⁵ Ma namur Amnon i ga manga milikuane; ma ra varmilikuanai nina i ga milikuane me, i ga manga dekdek ta ra varmananai nina i ga manane me. Ma Amnon i ga biti tana: Una tut, ma una vana. ¹⁶ Ma i ga biti tana: Pata, tago go ra nirara nina u rara tana ba u tul vue iau, i kaina ta dir ma ra kaina nina u tar pait ia tagu. Ma pa i ga mainge ba na valongore. ¹⁷ Ma i ga oro pa kana tultul nina ba i ga toratorom pirana, ma i ga biti tana: Una vairop vue go ra vavina kan iau, ma una banu bat vue. ¹⁸ Ma Tamar i ga mal ma ra lolovina kolot da ra mangamangana kai ra. umana natu i ra king, a umana inip na vavina. Ma ra tultul i ga vairop vue, ma i ga banu bat vue.

¹⁹ Ma i ga imire ra kabu na iap taun ra uluna, ma i ga rada kana lolovina mal, ma i ga vung ra limana taun ra uluna, ma i ga tangi mat ba i ga vana. ²⁰ Ma Absalom, nina taina tuna, i ga biti tana: Dave, amur ga ki ma Amnon, nina ba taim? Una ki vovovon ika, taigu, tago amur taina, koko ra balam na mamat ure. Ma papa nam ra bung Tamar i ga ki ta ra kuba i taina Absalom, ma i ga tabun.

²¹ Ma ba David ra king i ga valongore go ra umana magit, i ga kankan muka. ²² Ma ure Absalom, pa i ga tatike ta tinata pire Amnon

nina i ga boina ba i ga kaina; tago Absalom i ga milikuane Amnon tago i ga vo pa Tamar, nina taina tuna.

Absalom i varobo ma i lop

²³ Ma ba i ga par a ura kilala, ba, ra umana tena varkukut na ivuna sip kai Absalom dia ga ki aro Baal-Kasor, nina ba i tur pire Epraim, Absalom i ga ting pa ra umana natu i ra king parika.

²⁴ Ma Absalom i ga vana, ma i ga biti tai ra king: Kaum tultul i ga tar tibe ra umana tena varkukut; boina ba ra king ma kana umana tultul diat a varagur ma kaum tultul.

²⁵ Ma ra king i ga biti tai Absalom: Pata, natugu, vakir dat parika, kan avet a mamat piram. Absalom i ga lul vovo pa ia, ma i ga ole; i ga tul tar ika kana varvadoan tana.

²⁶ Ma Absalom i ga biti: Gala u pata, boina ba una tul tar turagu Amnon pi avet. Ma ra king i ga biti:

Ta ra ava na varagur ma u? ²⁷ Ma Absalom i ga lul vovo pa ia tuk tar i ga nur tar Amnon ma ra umana natu i ra king pi diat a varagur me.

²⁸ Ma Absalom i ga biti ta kana umana tultul: Ba ava gire ba ra bala i Amnon i gugu ma ra nimomo na polo na vuai na vain, ma iau biti ta vavat, Avat a ubu Amnon, io, avat a doka, koko avat a burut, tago iau iat iau ga ve avat ure; avat a ongor ma avat a rangrang.

²⁹ Ma ra umana tultul kai Absalom dia ga pait ia tai Amnon da Absalom i ga kure. Ma ra umana natu i ra king dia ga tut ma dia ga koa ta kadia umana as tikatikai, ma dia ga lop.

³⁰ Ma ba dia ga ki ka boko nangananga, ra varvai i ga tadav David dari: Absalom i tar doko

ra umana natu i ra king, ma pa ta tikai i laun valili. ³¹ Ma ra king i ga tut, ma i ga rada kana umana mal, ma i ga va ta ra pia; ma kana umana tultul nina dia ga tur maravai dia ga rada kadia umana mal. ³² Ma Ionadab, natu i Simea dir turana ma David, i ga biti: Koko kaugu luluai na nuk ia ba dia tar doko ra umana barmana ra umana natu i ra king par; tago Amnon ika i virua; tago Absalom i ga nuk vaninare go ra magit papa ra bung ba Amnon i ga vo pa taina Tamar. ³³ Koko na mamat ra bala i kaugu luluai ra king, ba ra umana natu i ra king par dia tar virua; tago Amnon ika i virua. ³⁴ Ma Absalom i ga lop.

Ma ra barmana nina i ga monamono i ga idok, ma i ga gire ra peal tarai dia vanavana ta ra nga nina i vut ba maro Koronaim ta ra paparai ra luana. ³⁵ Ma Ionadab i ga biti tai ra king: Ra umana natu i ra king dia vut da kaum tultul i ga biti. ³⁶ Ba i ga par kana tinata, ra umana natu i ra king dia ga vut, ma dia ga kukula, ma dia ga tangi; ma ra king ma kana umana tultul dia ga tangi mat. ³⁷ Ma Absalom i ga lop, ma i ga vana pire Talmai natu i Amikur, ra king Gesur. Ma David i ga tabun ta ra bungbung ure natuna.

³⁸ Damana Absalom i ga lop, ma i ga vana uro Gesur, ma i ga ki abara a utul a kilala. ³⁹ Ma ra bala i ra king i ga ngarao upi Absalom; tago i ga tar maram ra balana ure Amnon nina i ga mat.

14

Ioab i nuk pa ra nga ba da ben valilikun Absalom tana

¹ Ma Ioab natu i Seruia i ga gire ba ra bala i ra king i ga ngarao upi Absalom. ² Ma Ioab i ga vartuluai uro Tekoa upi tika na vavina, a tena kabinana, ma i ga biti tana: Una da tikai i tabun, ma una vung ra mal na tabun, ma koko una tap ra pakam ma ra dangi, una da ta vavina nina i ga tabun vailik ure nina i ga mat; ³ ma una vana pire ra king, ma una biti tana dari. (Ma Ioab i ga tul tar ra tinata pirana.)

⁴ Ma ba ra vavina maro Tekoa i ga tata pire ra king, i ga bura timtimum ma ra variru, ma i ga biti: U ra king, una maravut iau. ⁵ Ma ra king i ga biti tana: U dave? Ma i ga biti: A dovotina iau a ua na vavina, ma kaugu tutana i tar mat. ⁶ Kaum tultul i ga kava ra ura bul tutana, ma dir ga varngangar ta ra uma, ma pa ta tikai i ga ki pi na al varbaiane dir, ma tikai ta dir i ga ubu ta ra tikai, ma i ga doka. ⁷ Ma kaugu apik na tarai par dia ga tut ure kaum tultul, ma dia ga biti: Una nur tar nina i ga ubu turana ta vevet upi avet a doka, upi a balbali ure ra nilaun kai turana nina i ga doka, damana dir par dir a panie; ta ra magit dari diat a pun vue kaugu lakit na iap i ki boko, ma ra iang i kaugu tutana na panie kan ra mata i ra rakarakan a gunagunan, ma na damana bula kana apik na tarai. ⁸ Ma ra king i ga biti tai ra vavina: Una vana ta ra kubam, ma ina pait ta varkurai ure u. ⁹ Ma ra vavina maro Tekoa i ga biti tai ra king: Kaugu luluai, ra king, ta balbali ure ra kaina mangamangana na ki tagu ma diat ta kaugu vuna tarai; ra king ma kana kiki na king na langalanga. ¹⁰ Ma ra king i ga biti: Una kap

nina ba na takun u uti, ma pa na pait mule ta magit piram. ¹¹ Ma i ga biti: Boina ba ra king na vavalima tai ra Luluai kaum God ba koko ra tena varobo na gap na vardodoko, upi koko diat a doko natugu. Ma i ga biti: Da ra Luluai i laun, pa ta kopono pepe na ulu i natum na bura ra pia.

¹² Ma ra vavina i ga biti: Boina ba kaum tultul na tatike ta tinata pire kaugu luluai ra king. Ma i ga biti: Una tata. ¹³ Ma ra vavina i ga biti: Ta ra ava u ga pait ra dari ure ra tarai kai God? Tago ba ra king i tul tar go ra varkurai tagu, i takun ia iat tana, tago i ole pi na vatur vake mule kana nina ba di ga korot vue. ¹⁴ Dat a tarai, dat a mat, da vardada ma ra tava di ga lolonge ta ra pia, nina ba da mama kulupe mule; ia kaka, gala ta tikai na nuk upi ta nga pi da ben valilikun nina di ga korot vue, God pa na tak vue ra nilaun kan ia.

¹⁵ Damana iau ga vut upi ina tatike go ra tinata pire kaugu luluai ra king, tago ra tarai dia ga vaburut iau; kaum tultul i ga biti: Ina tata pire ra king, kan bar ra king na pait ika nam kana tultul i lul upi ia. ¹⁶ Tago ra king na valongore, ma na valaun kana tultul kan ra lima i ra tutana nina ba na vapanie vue amir ma natugu kan ra magit na kakalai pire God. ¹⁷ Kaum tultul i ga nuk ia, Ra tinata kai kaugu luluai rak king na vango ra nuknukigu; tago kaugu luluai ra king i da ra angelo kai God, ma i tale pi na nunure varbaiane ra boina ma ra kaina. Ra Luluai kaum God na ki piram.

¹⁸ Ma ra king i ga biti tai ra vavina: Koko una ive kan iau nina ba ina tir u tana. Ma ra vavina i ga biti: Boina ba kaugu luluai ra king na tata.

¹⁹ Ma ra king i ga biti: Dave, Ioab i maravut ta go parika? Ma ra vavina i ga biti: Da u laun, kaugu luluai ra king, pa i tale ta tikai pi na parau ta ra papar a lima tuna ba ta ra papar a maira kan ra tinata nina ba kaugu luluai ra king i tatike; kaum tultul Ioab i ga ve iau ma i ga tul tar ra umana pakana tinata tai kaum tultul. ²⁰ Kaum tultul Ioab i ga pait ra dari upi da vaenana pa ra magit. Ma kaugu luluai i kabinana da ra angelo kai God, upi na kapa ure ra umana magit par ta ra rakarakan a gunagunan.

²¹ Ma ra king i ga biti tai Ioab: Ina pait ot pa go ra magit; una vana, ma una ben pa mule ra barmana Absalom. ²² Ma Ioab i ga bura timtibum ma ra variru, ma i ga tata vadoane ra king; ma Ioab i ga biti: Ta go ra bung kaum tultul i nunure ba kaugu luluai ra king i mari iau, tago ra king i ga torom ta ra nilul kai kana tultul. ²³ Ma Ioab i ga tut ma i ga vana uro Gesur, ma i ga agur pa Absalom urama Ierusalem. ²⁴ Ma ra king i ga biti: Boina ba na vana tar ta ra kubana iat, upi koko na gire ra matagu. Damana Absalom i ga vana tar ta ra kubana, ma pa i ga gire ra mata i ra king.

²⁵ Ta ra langun Israel par pa di ga pite pa ta tikai da di ga pite pa Absalom, tago i ga metek muka; papa ra pal a kauna tuk tar ta ra tunurot na uluna pa ta ik a matmat na vakilang tana. ²⁶ Ma ari i ga kut ra pepe na uluna, (i ga kutkut ia ta ra mutuai ra kilakilala tago i ga mamat,) i ga valar ra pepe na uluna, ma ra mamatina i ga da ra utul a kilogram (a lavurua na paun mamat), da ra valavalar kai ra king. ²⁷ Ma Absalom i ga vangala

ra utul a bul tutana, ma tika na bul vavina, a iangina Tamar, ma ia ra potar muka.

²⁸ Ma Absalom i ga ki a ura kilala arama Ierusalem, ma pa i ga gire ra mata i ra king. ²⁹ Ma Absalom i ga vartuluai upi Ioab upi na tulue pire ra king; ma pa i ga mainge ba na vana pirana; ma i ga vartuluai mulai a vauruana pakana, ma i ga ole. ³⁰ Damana i ga biti tai kana umana tultul: A uma kai Ioab i ki maravai ta kaugu uma, ma ra barli i ki tana; avat a vana ma avat a vautunge vue. Ma ra umana tultul kai Absalom dia ga vautunge vue ra uma. ³¹ Ma Ioab i ga tut ma i ga vana pire Absalom uro ra kubana, ma i ga biti tana: Ta ra ava kaum umana tultul dia ga vautunge vue kaugu uma? ³² Ma Absalom i ga biti tai Ioab: Iau ga vartuluai up u ma ra tinata dari, Una vana uti pi ina tulue u pire ra king upi una biti, Ta ra ava iau ga vana uti maro Gesur? Gala ina ki boko abara, gala na boina ure iau; boina ba ina gire ra mata i ra king, ma ona ta kaina mangamangana i ki tagu, na topa ia ba na doko iau. ³³ Ma Ioab i ga vana pire ra king, ma i ga ve; ma ba i ga vartuluai upi ia, Absalom i ga vana pire ra king, ma i ga bura timtimum ta ra luaina mata i ra king; ma ra king i ga galum Absalom.

15

Absalom i tut na varpiam ure David

¹ Ma namur ta go Absalom i ga vaninare ra kiki na vinavana, ma ra umana os, ma ra ilima na vinun na tutana pi diat a vutvut lualua tana. ² Ma Absalom i ga vala tut ta ra malana ikilik, ma i tur

maravai ta ra matakilalat ai ra pia na pal; ma ba ta tutana i ga kap ta magit upi ra king na kure, Absalom na oro pa ia pi na tadav ia, ma na biti: Nuve vang kaum pia na pal? Ma ba na biti: Kaum tultul ta ra vuna tarai To An tai Israel; ³ Absalom na biti tana: Kaum ta magit i dovot ma i takodo, ia kaka ra king pa i ga tibe ta tikai pi na valongore U. ⁴ Ma Absalom i ga biti bula: Gala di ga tibe iau upi iau a tena varkurai ta ra gunagunan, ma ra tarai par diat a tadav iau ma ra magit ure ra varkurai ba ra kinail, gala ina kure vatakodo pa ia! ⁵ Ma ba ta tikai na pot upi na va timtimum pirana, na tulue ra limana, ma na tabe vake, ma na galum ia. ⁶ Ma Absalom i ga pait ra dari pire ra tarai Israel par nina dia ga pot tadav ra king upi ra varkurai; damana Absalom i ga ben vaire ra nuknuk i ra tarai Israel.

⁷ Ma ba i ga par a ivat na kilala, Absalom i ga biti tai ra king: Una nur vue iau upi ina pait ot pa ra magit iau ga vavalima tana tai ra Luluai aro Kebron. ⁸ Tago kaum tultul i ga vavalima ba iau ga ki boko aro Gesur ta ra papar Siria ba, Gala ra Luluai na ben valilikun mule iau urama Ierusalem, ina lotu tadav ra Luluai, ⁹ Ma ra king i ga biti tana: Una vana ma ra malmal. Damana i ga tut ma i ga vana uro Kebron.

¹⁰ Ma Absalom i ga tulue ive ra umana tena kapkap varvai vurvurbit pire ra umana vuna tarai Israel ma ra tinata dari: Ari avat a valongore ra nilai ra tavur, avat a biti, Absalom i king aro Kebron. ¹¹ Ma ra ura mar na tutana maro Ierusalem dia ga varagur ma Absalom, tago i ga ting pa diat upi diat a bartalaina me, ma dia ga

vana ma ra tuptup. ¹² Ma ba Absalom i ga tul tar ra umana tinabar, i ga vartuluai upi Akitopel ra te Gilo, ra tena varvateten kai David, maro ta kana pia na pal iat, nina ba Gilo. Ma ra kikil na tarai dia ga varpit i ga dekdek vanavana, tago ra tarai dia ga kor vanavana tadav Absalom.

¹³ Ma tika na tena kapkap varvai i ga pot pire David, ma i biti: A bala i ra tarai Israel par dia murmur Absalom. ¹⁴ Ma David i ga biti tai kana umana tultul nina dia ga ki pirana arama Ierusalem: Dat a tut, ma dat a lop; tago gala pata, gala pa ta tikai ta dat na pila kan Absalom; avat a lulut upi dat a vana, kan na tadav lulut dat ma na vakaina dat, ma na ubu ra pia na pal ma ra pakat na vinarubu. ¹⁵ Ma ra umana tultul kai ra king dia ga biti tai ra king: Kaum umana tultul dia ki na vaninara pi diat a pait ika nam ba kaugu luluai ra king na kure. ¹⁶ Ma ra king i ga vana, ma diat bula ta ra kubana. Ma ra king i ga nur tar ra vinun na tultul na vavina pi diat a balaure ra pal. ¹⁷ Ra king ma kana tarai dia ga vana, ma dia ga ngo pit ta ra mutuaina pal. ¹⁸ Ma kana umana tultul par dia ga boloa; ma ra tarai Keret, ma ra tarai Pelet, ma ra laptikai na mar na tutana Gat nina dia ga mur ia maro Gat, dia ga vila lua ta ra king. ¹⁹ Ma ra king i ga biti tai Itai ra te Gat: Ta ra ava u varagur ma avet? Una lilikun ma una ki pire ra king; tago u a vaira, ma u ki irai kan kaum gunan. ²⁰ U kabur pot ika, ma dave, ina vo pa u pi dat a tenten vurvurbit, tago pa iau nunure ba ina vana uve? Una lilikun. avat ma kaum vuna tarai, ma boina ba ra Luluai na mari u ma na pait ra dovotina piram. ²¹ Ma Itai i ga bali ra king, ma i

ga biti: Da ra Luluai i laun, ma da kaugu luluai ra king i laun, a dovotina ta ra gunan nina ba kaugu luluai ra king na bang tana, ba ure ra minat ba ure ra nilaun, ta nam iat ra gunan kaum tultul na bang bula tana. ²² Ma David i ga biti tai Itai: Io, una bolo. Ma Itai ra te Gat, ma kana tarai par ma ra umana bul, dia ga bolo. ²³ Ma ba ra tarai dia ga bolo vanavana, ra gunan par i ga tangi ma ra ngala na nilaina; ra king ma ra tarai par nina dia ga varagur me dia ga bolo ra tava Kidron, ma dia ga mur ra nga uro ra bil.

²⁴ Ma Abiatar i ga vana, ma Sadok bula, ma ra tarai Levi par dia ga kap ra bok na kunubu kai God; ma dia ga vung ra bok kai God ra pia, tuk tar ra tarai dia ga irop par kan ra pia na pal. ²⁵ Ma ra king i ga biti tai Sadok: Avat a puak tar ra bok kai God uro ta ra pia na pal. Gala ra Luluai na mari iau, gala na ben valilikun mule iau upi ina gire mule, ma gunan bula; ²⁶ ma gala na biti, Pa iau gugu tam, io, iau akari pi na pait ia ka tagu ra magit i boina ta ra nuknukina. ²⁷ Ma ra king i ga biti bula tai Sadok ra tena tinabar: Avat a lilikun ta ra pia na pal ma ra malmal, avat ma Abiatar ma ra ura natu i mumur, Akimas natum ma Ionatan natu i Abiatar. ²⁸ Ma iau, ina ngo pit ta ra bolabolo uro ra bil tuk tar ina valongore ta varvai piram. ²⁹ Damana Sadok ma Abiatar dir ga kap valilikun mule ra bok kai God urama Ierusalem, ma dir ga ki ie.

³⁰ Ma David i ga tutua urama ra luana na Oliva, ma i ga tangi vanavana nangananga; ma ra mal na tubatuba i ga ki ta ra uluna, ma pa ta pal a kau ta ra ura kauna; ma ra tarai nina dia ga varagur

me dia ga vung ra mal na tubatuba ta ra ulu i diat tikitikai, ma dia ga tangtangi ba dia ga tutua vanavana. ³¹ Ma di ga ve David ba Akitopel i ga ki varurung ma ra umana tena varpit pire Absalom. Ma David i ga biti: Ea, Luluai, una pukue ra tinata na varvateten kai Akitopel upi a tinata na papaua.

³² Ma ba David i ga tutua urama tar ta ra ul a luana, ta ra pakana nina ba di ga lotu tadav God tana, Kusai ra te Ark i ga barat ia, ma i ga rada kana mal, ma ra pia i ga ki ta ra uluna.

³³ Ma David i ga biti tana: Gala dor a varagur, gala una vake iau; ³⁴ ba gala una lilikun tar ta ra pia na pal, ma una biti tai Absalom, Ina tultul piram, u ra king; da iau ga tultul pire tamam ta ra umana bung i tar par, go ina tultul piram, gala una maravut iau pi ina uvia pa ra tinata na varvateten kai Akitopel. ³⁵ Ma dave, Sadok ma Abiatar ra ura tena tinabar pa dir ki vang abara piram? Damana nam parika nina ba una valongore ta ra kuba i ra king, una ve Sadok ma Abiatar ra ura tena tinabar ure. ³⁶ A ura natu i dir, Akimas natu i Sadok ma Ionatan natu i Abiatar, dir ki pire tama i dir, ma una tultue dir ma ra varvai ure nam parika nina ba una valongore. ³⁷ Damana Kusai ra talai David i ga ruk uro ta ra pia na pal, ba Absalom i ga olo Ierusalem.

16

¹ Ma ba David i ga koa lake ra ul a luana, Siba ra tultul kai Mepiboset i ga barat ia ma ra ivu as, nina a kiki ta dir, ma dir ga kap ra ura mar na kidoloina gem, ma tika na mar na kura vuai na vain, ma tika na mar na vuai na davai ai ra e na

keake, ma tika na paura na polo na vuai na vain. ² Ma ra king i ga biti tai Siba: Ure ra ava go diat? Ma Siba i ga biti: Ra ura as upi diat ta ra kuba i ra king diat a koa ta dir, ma ra gem ma ra vuai na davai pi a nian ai ra umana barmana, ma ra polo na vuai na vain ure nina ba na bilua ta ra bil. ³ Ma ra king i ga biti: Akave laka ra natu i kaum luluai? Ma Siba i ga biti tai ra king: I ki akono Ierusalem; tago i ga biti, Gori ra kuba i Israel na tul valilikun tar mule tagu ra varkurai kai tamagu. ⁴ Ma ra king i ga biti tai Siba: Kaum parika nina ba kai Mepiboset. Ma Siba i ga biti: Iau va tintibum piram, upi kaugu luluai ra king na mari iau.

⁵ Ma ba David i ga pot aro Bakurim, tika na tutana ta ra apik na tarai kai Saul, a iangina Simei, natu i Gera, i ga irop; ma ba i ga irop, i ga tata na varvul. ⁶ Ma i ga tupar David ma ra umana tultul kai ra king David ma ra vat; ma ra tarai ma ra umana rangrang na tutana dia ga ki ta ra lima tuna ma ta ra papar a maira tai ra king. ⁷ Ma Simei i ga vul ia dari: Una vana, una vana, u a tena vardodoko, u a tutana vakuku! ⁸ Ra Luluai i ga tar bali u ma ra gapu i ra kuba i Saul, nina u ga kia vue ta ra kiki na king; ma ra Luluai i ga tul tar kaum varkurai pire Absalom natum; ma u, u tar virua ta kaum kaina mangamangana, tago u a tena vardodoko. ⁹ Ma Abisai, natu i Seruia, i ga biti tai ra king: Ta ra ava bar go ra minat na pap na vul kaugu luluai ra king? Una nur tar iau, pi ina vana ma ina kutu vue ra uluna. ¹⁰ Ma ra king i ga biti: Dat a dave ma avat ra umana natu i Seruia? Na varvul uka gala ra Luluai i ga ve ba

na vul David; na tale to ia pi na biti, Ta ra ava u ga pait ra dari? ¹¹ Ma David i ga biti tai Abisai ma tai kana umana tultul: Ava gire ba natugu, nina di ga kava tar ia tagu, i mainge ba na doko iau; dave, pa i topa ia muka ba go ra te Benjamin na pait ia damana? Avat a nur vue; na tata na varvul tago ra Luluai i tar ve. ¹² Kan bar ra Luluai na gire kaugu kini na malari, ma na bali kana varvul piragu ta go ra bung ma ra boina. ¹³ Damana David ma kana tarai dia ga vanavana ta ra nga; ma Simei i ga vanavana tai ta ra papar a luana maro, ma i ga tatata na varvul, ma i ga tupar ia ma ra umana vat, ma i ga vue ra tobon na pia. ¹⁴ Ma i ga rabu ra paka i ra king ma diat dia ga varagur me, ma dia ga ngo pit ta ra papar a Iordan; ma i ga lagar papa mulai abara.

¹⁵ Ma Absalom, ma ra tarai Israel par, ma Akitopel, dia ga pot aro Ierusalem. ¹⁶ Ma Kusai ra te Ark, a talai David, i ga vana pire Absalom, ma i ga biti tai Absalom: God na valaun ra king! God na valaun ra king! ¹⁷ Ma Absalom i ga biti tai Kusai: I dari laka kaum varmari pire talaim? Ta ra ava pa amur ga varagur ma talaim? ¹⁸ Ma Kusai i ga biti tai Absalom: Pata; nina ba ra Luluai, ma go ra tarai, ma ra tarai Israel par dia ga pilak pa ia, ina torotorom tana ma ina ki pirana. ¹⁹ Ma go bula, ina torom tai to ia? Vakir laka natuna? Da iau ga torom tai tamam, damana ina torom bula tam.

²⁰ Ma Absalom i ga biti tai Akitopel: Una vateten iau ure ra magit ba dat a pait ia. ²¹ Ma Akitopel i ga biti tai Absalom: Una va ma ra umana tultul na vavina kai tamam, nina i ga tibe

diat ure ra varbalaurai na pal; ma ba Israel par na valongore ba ra iangim i kaina pire tamam, nam na vadekdek ra lima i ra umana talaim. ²² Ma dia ga vatut ra pal na mal ta ra ul a pal ure Absalom; ma Absalom i ga va ma ra umana tultul na vavina kai tamana ta ra luaina mata i Israel par. ²³ Ta nam ra umana bung ra tinata na varvateten kai Akitopel i ga da tikai i matoto ta ra tinata kai God; ma ra tinata na varvateten par kai Akitopel i ga damana pire David dir ma Absalom.

17

Kusai i uvia pa ra tinata na varvateten kai Akitopel

¹ Ma Akitopel i ga biti tai Absalom: Una tul tar iau upi ina pilak pa ta vinun ma a ura arip na marmar na tarai, ma ina tut ma ina korot mur David go iat ra marum. ² Ina tadav ia ba i rabu boko ra pakana, ma ina vaburut ia; ma ra tarai par nina dia ki varurung me diat a lop; ma ina ubu ka ra king, ³ ma ina ben valilikun ra tarai piram da ra vavina tadav ra taulai kalama. U mainge ra nilaun kai tika na tutana ka, upi ra tarai par diat a ki na malmal. ⁴ Ma Absalom ma ra umana patuana Israel dia ga manane tuna go ra tinata.

⁵ Ma Absalom i ga biti: Da vartuluai bula upi Kusai ra te Ark, upi dat a valongore bula kana ta tinata. ⁶ Ma ba Kusai i ga pot tadav Absalom, Absalom i ga biti tana: Akitopel i ga tatike dari; dave, dat a mur laka kana tinata? Gala pata, io, una tata. ⁷ Ma Kusai i ga biti tai Absalom: Go ra tinata na varvateten kai Akitopel pa i boina.

⁸ Ma Kusai i ga biti bula: U nunure ba tamam ma kana tarai diat a umana rangrang na tutana, ma dia karangap go da ra bear* ta ra pui nina ba di ga long pa ra umana natina kan ia. Ma tamam i melem ta ra vinarubu, ma pa na va ta ra pakana ra tarai dia va tana. ⁹ Na parau gori akania tai ta babang ba tai ta enana pakana. Ba na tut ure kaum tarai na vinarubu, ma ta umana ta diat dia virua ta ra turpai ra vinarubu, ra tinata na parang vanavana ba di doko vanavana diat dia mur Absalom. ¹⁰ Ma nina ba i rangrang, ma ra balana i da ra bala i ra leon, na bilua muka ra nuknukina; tago Israel par i nunure ba tamam ia ra rangrang na tutana, ma diat dia murmur ia, diat a umana lebe. ¹¹ Iau biti ba da varurue ra tarai Israel par piram, papa Dan ma na tuk uro Ber-Seba, upi diat a peal bula da ra veo ra valian; ma u iat una vana bula ta ra vinarubu. ¹² Ma dat a pot vakaian tadav ia, da ra mavoko i bura ta ra pia; ma diat par ma nina dia murmur ia diat a virua. ¹³ Ma gala i ki bakit tai ta pia na pal nina di ga liplip bat ia, da ting pa ra tarai Israel par ba diat a kap ra umana vinau ma da al vue tar ta ra tava alir, ma na tuk tar ba pa da na tadav ta kopono vat ik abara. ¹⁴ Ma Absalom ma ra tarai Israel dia ga biti: Ra tinata na varvateten kai Kusai i boina ta dir ma ra tinata na varvateten kai Akitopel. Tago ra Luluai i ga kure value ba da uvia pa ra bo na tinata na varvateten kai Akitopel, upi ra Luluai na kure vakaina Absalom.

¹⁵ Ma Kusai i ga biti tai Sadok ma Abiatar ra ura

---

* **17:8:** A bear, tika na mangana king, a tena varkarat ma i ngala ra dekdekina.

tena tinabar: Akitopel i ga vateten Absalom ma ra umana patuana Israel ma ra tinata dari; ma iau ga tia vateten ia dari. ¹⁶ Damana amur a vartuluai lulut, ma amur a biti tai David: Koko una va marave ra bolabolo uro ra bil go ra marum, una bolo vurakit, kan da nila vue ra king ma ra tarai par.

¹⁷ Ma Ionatan ma Akimas dir ga kiki aro En-Rogel; ma di ga kubu ba ta tultul na vavina na vana pi na kap ra tinata pire dir, ma dir a ve ra king David; tago pa i topa ia ba da gire dir ba dir a olo ta ra pia na pal. ¹⁸ Ia kaka tika na bul i ga gire dir, ma i ga ve Absalom; ma dir ga lop lulut, ma dir ga ruk ta ra kuba i tika na tutana aro Bakurim, ma kana kivu abara ta ra bala na gunan, ma dir ga vila ba tana. ¹⁹ Ma ra vavina i ga tuba bat ra mata na kivu ma ra mal, ma i ga vung taun ia ma ra kon nina di ga udu ia; ma pa ta na i ga kapa ure go.

²⁰ Ma ba ra umana tultul kai Absalom dia ga pot ta ra pal, dia ga biti tai ra vavina: Akimas ma Ionatan dir ki akave? Ma ra vavina i ga biti: Dir tar bolo uro ta ra tava. Ma ba dia ga mama tikan upi dir, dia ga lilikun urama Ierusalem. ²¹ Ma ba dia ga tar vana kakit, dir ga irop kan ra kivu ma dir ga vana ma dir ga ve David ra king; ma dir ga biti tai David: Avat a tut, ma avat a bolo lulut ra tava, tago i dari ra tinata na varvateten kai Akitopel ure u. ²² Ma David ma ra tarai dia ga varagur me dia ga tut ma dia ga bolo ta ra Iordan; ma ta ra lar pa ta tikai i ga ki nina ba pa i ga bolo boko ta ra Iordan.

²³ Ma ba Akitopel i ga gire ba pa di ga mur kana

tinata na varvateten, i ga vaninare pa kana as, ma i ga vana ta ra kubana uro ta kana gunan iat, ma ba i ga tar mal pa ra lavur magit ta ra kubana, i ga tibuna al vatokobe mule; ma i ga mat, ma di ga vung ia ta ra babang na minat kai tamana.

David i ki Makanaim

²⁴ Ma David i ga pot aro Makanaim. Ma Absalom ma ra tarai Israel par dia ga bolo ta ra Iordan. ²⁵ Ma Absalom i ga tibe Amasa pi na kia vue Ioab ta ra nilua pire ra tarai na vinarubu. Amasa natu i tika na tutana, a iangina Itra a te Ismael, nina i ga taulai ma Abigal natu i Nakas dir tana vavina ma Seruia ra tina i Ioab. ²⁶ Israel ma Absalom dir ga ki ta ra langun Gilead.

²⁷ Ma ba David i ga pot aro Makanaim, Sobi natu i Nakas maro Raba a pia na pal Amon, ma Makir natu i Amiel maro Lo-Debar, ma Barsilai ra te Gilead maro Rogelim, ²⁸ dia ga kap ra umana vava, ma ra umana la na palariam, ma ra umana la na pia, ma ra vit, ma ra barli, ma ra plaua, ma ra kon di ga tun ia, ma ra ura mangana bin, ²⁹ ma ra polo na livur, ma ra bira na polo na u, ma ra umana sip, ma ra umana nat na vavaguai, upi kai David ma diat dia ga ki varurung me, upi adia nian; tago dia ga biti: A tarai diat a mulmulum, ma diat a bilua, ma diat a mar, aro ta ra bil.

18

Absalom i mat

¹ David i ga luk diat dia ga ki pirana, ma i ga tibe ra umana lualua ure ra umana arip na marmar na tarai ma ra umana lualua ure ra marmar na tarai. ² Ma David i ga tibe ra tarai na vinarubu pi

a utul a loko, ma i ga tibe Ioab upi na kure tikai, ma Abisai natu i Seruia, dir turana ma Ioab, upi na tia kure ta ra tikai, ma Itai ra te Gat upi na tia kure ta ra tikai. Ma ra king i ga biti tai ra tarai: Dat a varagur ma avat. ³ Ma ra tarai dia ga biti: Pata; tago gala avet a lop, pa diat a nuk pa avet; ma gala ta ngungu ta vevet dia virua, pa diat a nuk pa avet; ma u, u varogop ma ra vinun na arip na marmar ta vevet; damana i manga boina ba una ki na vaninara ta ra bala na pia na pal, upi una tuluue ta maramaravut pire vevet. ⁴ Ma ra king i ga biti ta diat: Ina pait ika nam ava nuk ia ba i boina. Damana ra king i ga tur ta ra paparai ra matakilalat, ma ra tarai na vinarubu par dia ga irop, ra umana marmar ma ra umana arip na marmar diat. ⁵ Ma ra king i ga biti tai Ioab ma Abisai ma Itai dari: Amutal a balaure ke ra barmana Absalom ure iau. Ma ra tarai par dia ga valongore ra king ba i ga tul tar go ra varkurai pire ra umana lualua ure Absalom. ⁶ Ma ra tarai na vinarubu dia ga tut ure Israel; ma dia ga varubu ta ra lokor aro Epraim. ⁷ Ma ra umana tultul kai David dia ga uvia pa ra tarai Israel, ma ra vinirua ta nam ra bung i ga peal; a ura vinun na arip na marmar diat dia ga virua. ⁸ Ma ra vinarubu i ga vana vurvurbit ta ra gunagunan; ma diat dia ga virua ta ra lokor dia ga peal ta diat nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu.

⁹ Ma Absalom i ga varbarat ma ra umana tultul kai David. Absalom i ga ki ra as, ma ra as i ga vana ta ra vavai ra ngala na davai, nina ba ra umana ngalangala na ingarina tana, ma ra pepe na uluna i ga kakai vakai ta ra ingar i ra davai, ma i ga taba

ta ra maup, ma ra as i ga vana vurakit. ¹⁰ Tika na tutana i ga gire, ma i ga ve Ioab, ma i ga biti: Ea, iau tar gire Absalom i taba ta ra davai. ¹¹ Ma Ioab i ga biti tai ra tutana nina i ga ve: U tar gire, ma ta ra ava laka pa u ga ub ia? Gala ina tul tar ta vinun na pakana silva tam ma tika na vipit ure nam. ¹² Ma ra tutana i ga biti tai Ioab: Gala da tul tar ta arip na marmar na pakana silva tar ta ra limagu, gala pa ina tia mat na bili ra natu i ra king ma ra kaka na limagu; tago ave ga valongore ra king ba i ga biti ta mumutal ma Abisai ma Itai, Amutal a balaure ra barmana Absalom ure iau. ¹³ Gala iau ga tak varara pa kana nilaun, (ma pa di ive ta magit kan ra king,) u iat una ga nur vue iau. ¹⁴ Ma Ioab i ga biti: Koko dor a tatata vakuku dari. Ma i ga tak pa ra utul a rumu, ma i ga go ra bala i Absalom me, ba i ga laun boko ta ra ingar i ra davai. ¹⁵ Ma ra vinun na barmana, a umana tena kapkap vargal kai Ioab, dia ga tur kikil Absalom ma dia ga ubu doka.

¹⁶ Ma Ioab i ga vu ra tavor, ma ra tarai na vinarubu dia ga lilikun kan ra varkorot murmur Israel; tago Ioab i ga vake ra tarai. ¹⁷ Ma dia ga kap pa Absalom, ma dia ga vue vaba ia ta ra ngala na tung aro ta ra bala na lokor, ma dia ga anguve ra ngala na anguvai vat taun ia; ma ra tarai Israel par dia ga lop, tikitikai tadav ra kubana iat.

¹⁸ Ma Absalom, ba i ga laun boko, i ga vatur tika na vat ure ia iat ta ra male na king; tago i ga biti: Pa kaugu ta bul tutana pi bea na kap vake ra iangigu; ma i ga vaiang ra vat ma ra iangina iat, ma di ga vatang ia ba ra vat na im ure Absalom, ma i tuk tar ta ra bung gori.

¹⁹ Ma Akimas natu i Sadok i ga biti: Una nur tar iau pi ina vilau ma ra bo na varvai pire ra king, ba ra Luluai i ga tar pait ra varobo pire kana umana ebar. ²⁰ Ma Ioab i ga biti tana: Pa una kap ta varvai gori, ia kaka tai ta enana bung una kap ra varvai; ta go ra bung pa una kap ta varvai, tago natu i ra king i tar mat. ²¹ Ma Ioab i ga biti tai ra tutana Kus: Una vana ma una ve ra king ure nam u ga gire. Ma ra tutana Kus i ga bura rururu pire Ioab, ma i ga vilau. ²² Ma Akimas natu i Sadok i ga biti mulai tai Ioab: Una nur tar iau pi iau bula ina mur ra tutana Kus, ba ta boina ba ta kaina na tadav iau. Ma Ioab i ga biti: Ta ra ava una vilau, natugu, tago pa da vapuak u ure kaum varvai? ²³ Ma i ga biti: Ina vilau, ba ta kaina ba ta boina na tadav iau. Ma i ga biti tana: Una vana. Ma Akimas i ga vilau murmur ra nga ta ra papar a Iordan, ma i ga kaul kapi ra tutana Kus.

²⁴ David i ga ki livuan ta ra ura matakilalat; ma ra monamono i ga koa ta ra ul a pal ai ra matakilalat ta ra liplip na vat, ma i ga idok, ma i ga gire ra tutana i ga vutvut varkolono. ²⁵ Ma ra monamono i ga oraoro pire ra king. Ma ra king i ga biti: Gala ia kaka, io, i tar kap ta varvai. Ma i ga vutvut, ma i ga kakari maravai vanavana. ²⁶ Ma ra monamono i ga gire ta ra tikai bula i ga vutvut; ma i ga oraoro ura ra mataniolo, ma i ga biti: Ea, tikai bula ra tutana i vutvut varkolono. Ma ra king i ga biti: la bula i kap ta varvai. ²⁷ Ma ra monamono i ga biti: Iau nuk ia ba ra tutana nina i lua i vilau da Akimas natu i Sadok. Ra king i ga biti: la ra bo na tutana, ma na kap ta bo na varvai.

²⁸ Ma Akimas i ga oro ma i ga biti tai ra king: I boina. Ma i ga bura timtibum ta ra luaina mata i ra king, ma i ga biti: Da pite pa ra Luluai kaum God, tago i tar nur tar ra tarai nina dia ga tut na varpam ure kaugu luluai ra king. ²⁹ Ma ra king i ga biti: Dave, ra barmana Absalom i laun boina? Ma Akimas i ga biti: Ba Ioab i tulue kaum tultul, iau gire ra ngala na varvareo ma pa iau vinar ba a mangana ava bar. ³⁰ Ma ra king i ga biti: Una tur irai uboro. Ma i ga tur irai ma i ga tur vovovon ika.

³¹ Ma ra tutana Kus i ga pot; ma ra tutana Kus i ga biti: A varvai pire kaugu luluai ra king; tago gori ra Luluai i tar pait ra varobo pire diat par dia ga tut ure u. ³² Ra king i ga biti tai ra tutana Kus: Ma dave, ra barmana Absalom i laun boina? Ma ra tutana Kus i ga biti: Boina ba ra umana ebar kai kaugu luluai ra king, ma diat par dia tut ure u pi diat a vakaina u, diat a vardada ma nam ra barmana. ³³ Ma ra bala i ra king i ga manga mamat, ma i ga koa tutua tar ta ra bagialar ta ra pal na matakilalat, ma i ga tangi; ma ba i ga tutua vanavana i ga biti: Ui, natugu Absalom, natugu, natugu Absalom! Gala na boina gala iau ga mat ure u, ui Absalom, natugu, natugu!

19

¹ Ma di ga ve Ioab: Ea, ra king i tabun ma i tangie Absalom. ² Ma ra niuvia ta nam ra bung di ga pukue upi ra niligur pire ra tarai par; tago ra tarai dia ga valongore ba ra king i tangie natuna. ³ Ma ra tarai dia ga kinao varbaiai tar ta ra pia na pal, da ra tarai dia ga vavirvir tago dia ga lop ta

ra vinarubu. ⁴ Ra king i ga tuba ra matana, ma ra king i ga tangi kukukula: Ui, natugu Absalom, Absalom, natugu, natugu!

⁵ Ma Ioab i ga ruk ta ra pal pire ra king, ma i ga biti: Gori u tar varuva kaum umana tultul, nina dia ga valaun pa u ma ra umana natum, a umana tutana ma ra umana vavina, ma kaum umana vavina, ma kaum umana tultul na vavina, ⁶ ure ra dari, u mari kaum umana ebar, ma u milikuane diat dia mari u. Gori u tar vaarike ba kaum umana lualua ma kaum umana tultul dia da ra magit vakuku piram; i kapa piragu ba gala Absalom i laun go ieri, ma avet par ave tar mat, una gugu tana. ⁷ Ea, una tut ma una vana, ma una vamaram kaum umana tultul; iau vavalima tai ra Luluai, ba gala pata, gala pa ta tutana na tur ta ra paparaim go ra marum; ma nam ra mangana na kaina piram ta ra lavur kaina magit dia tadav u papa u ga barmana ma tuk go ieri. ⁸ Ma ra king i ga tut, ma i ga ki ta ra mataniolo. Ma di ga ve ra tarai par dari: Ea, ra king i ki ta ra mataniolo; ma ra tarai par dia ga pot ta ra luaina mata i ra king.

David i lilikun uro Ierusalem

Ma ure Israel, ra tarai par dia ga lop tar ta ra kubakuba i diat tikitikai. ⁹ Ma ra umana vuna tarai Israel par dia ga tata na urur, ma tikitikai i ga biti: Ra king i ga valaun pa dat kan kada umana ebar, i ga valaun pa dat kan ra lima i ra tarai Pilistia; ma go i tar vana kan ra gunan upi na lop kan Absalom. ¹⁰ Ma Absalom, nina di ga ku ia pi na king ure dat, i tar virua ta ra vinarubu. Ta ra ava da vavabing upi da ben valilikun mule ra king?

¹¹ Ma David ra king i ga tuelve ra tinata pire Sadok ma Abiatar ra ura tena tinabar, ma i ga biti: Amur a tir ra umana patuana Iuda dari, Ta ra ava avat a umana muruna kakit upi avat a ben valilikun mule ra king tar ta ra kubana? Tago go ra tinata kai ra tarai Israel par i ga tadav ra king. ¹² Avat kaugu vuna tarai, avat ra urugu ma ra viogu; ta ra ava avat ra umana muruna kakit upi avat a agure pa mule ra king? ¹³ Ma amur a biti tai Amasa: Vakir laka u a urugu ma ra viogu? God na pait ra balbali piragu, ma ra magit i ngala tana, gala pa una kia vue boko Ioab ta ra tiniba na nilua ure kaugu loko na tarai na vinarubu. ¹⁴ Ma i ga vamalamalapang ra bala i ra tarai Iuda, ma i ga kopono ko ra nuknuk i diat; ma dia ga vartuluai upi ra king, ma dia ga biti: Una lilikun, avat ma kaum tarai par. ¹⁵ Ma ra king i ga lilikun, ma i ga pot ta ra Iordan. Ma ra tarai Iuda dia ga vana uro Gilgal upi diat a barat ra king abara, ma upi diat a ben vabolo ra king ta ra Iordan.

¹⁶ Ma Simei natu i Gera, ra te Benjamin maro Bakurim, i ga lulut ma i ga varagur ma ra tarai Iuda pi na barat ra king; ¹⁷ ma tika na arip na marmar na tarai Benjamin dia ga varagur me. Ma Siba ra tultul ta ra kuba i Saul, ma a vinun ma a ilima na natuna, a umana tutana, ma kana ura vinun na tultul, dia ga bolabolo ra Iordan ta ra luaina mata i ra king. ¹⁸ Dia ga bolo uro upi diat a puak vabolo ra king ma diat ta ra kuba i ra king, ma upi diat a pait ika nina ra king i mainge.

Ma ba ra king i ga to na bolo ra Iordan, Simei natu i Gera i ga bura timtibum ta ra luaina mata i ra king, ¹⁹ ma i ga biti tai ra king: Koko kaugu

luluai na takun iau ure ra kaina, ma koko na nuk vake ra tinata kai kaum tultul i ga kaina ta ra bung ba kaugu luluai ra king i ga vana kan Ierusalem; koko na bang ta ra nuknuk i ra king. ²⁰ Kaum tultul i nunure ba i ga varpiam; damana iau ga pot lua ta diat ta ra apik na tarai kai Iosep, upi ina barat kaugu luluai ra king.

²¹ Ma Abisai natu i Seruia i ga biti: Pa da doko laka Simeitago i ga vul nina ba ra Luluai i ga ku ia? ²² Ma David i ga biti: Dat a dave ma avat, ra umana natu i Seruia, upi avat a tur bat iau ta go ra bung? Da doko ta tikai vang livuan Israel ta go ra bung? Pa iau nunure laka ba iau ra king ure Israel ta go ra bung? ²³ Ma ra king i ga biti tai Simeitago: Pa una virua. Ma ra king i ga vavalima damana ure.

²⁴ Ma Mepiboset, nina dir tubuna ma Saul, i ga vana ur pi na barat ra king; papa ra bung ba ra king i ga lop tuk tar ta ra bung i ga lilikun mulai ma ra malmal, pa i ga vagomgom ra ura kauna, ma pa i ga kut ra kabene, ma pa i ga puk vagomgom kana umana mal. ²⁵ Ma ba i ga pot aro Ierusalem upi na barat ra king, ra king i ga biti tana: Ta ra ava pa dor ga varagur, Mepiboset? ²⁶ Ma i ga biti: Kaugu luluai ra king, kaugu tultul i ga tuam pa iau; tago kaum tultul i ga ve ba na vaninare ta as upi ina koa tana, upi ina varagur ma ra king, tago kaum tultul i kakak. ²⁷ Ma i ga tata vabilak kaum tultul pire kaugu luluai ra king; ia kaka kaugu luluai ra king i da ra angelo kai God; una pait nina i boina piram. ²⁸ Tago di ga nuk pa ia upi da doko diat ta ra apik na tarai kai tamagu ta ra luaina mata i ra king; ia kaka u ga

tul tar kaum tultul upi na ian varurung ma diat ta kaum vatar na nian. Ma ina kail dave mulai pire ra king? ²⁹ Ma ra king i ga biti tana: Ta ra ava una valolovina kaum tinata? Iau tar biti, Amur ma Siba, amur a tibe ra pia. ³⁰ Ma Mepiboset i ga biti tai ra king: Na topa ia ba ia iat na kale vapar ia, tago kaugu luluai ra king i tar lilikun mulai tar ta ra kubana ma ra malmal.

³¹ Ma Barsilai ra te Gilead i ga vana ur maro Rogelim, ma i ga bolo ra Iordan upi na ben vabolo ra king ta ra Iordan. ³² Ma Barsilai i ga patuana muka, i ga lavutul na vinun kana kilala na nilaun; ma i ga tabar ra king ma ra nian ba i ga ki aro Makanaim, tago i ga uviana muka. ³³ Ma ra king i ga biti tai Barsilai: Dor a varagur, ma ina balaure u arama Ierusalem. ³⁴ Ma Barsilai i ga biti tai ra king: Aivia boko ra kilala nina ina laun tana, upi ba ina varagur ma ra king urama Ierusalem? ³⁵ I tar lavutul na vinun kaugu kilala; Dave, iau nunure ilam boko ra magit i boina? Dave, kaum tultul i dum kilang vang nam ba i en ia ba i mome? Dave, iau valongore boko laka ra tarai ma ra vaden ba dia kakailai? Ta ra ava kaum tultul na da ra kinakap pire kaugu luluai ra king? ³⁶ Kaum tultul i mainge ke ba dir a bolo ra Iordan ma ra king; ta ra ava ra king na bali ia piragu ma ra vapuak damana? ³⁷ Iau lul u ba una mulaot ba kaum tultul na talil, upi ina mat ta kaugu gunan iat maravai ta ra babang na minat kai tamagu ma nagu. Una gire go kaum tultul Kimam; boina ba na bolo varurung ma kaugu luluai ra king, ma una kure da u nuk ia ba i takodo. ³⁸ Ma ra king i ga biti: Amir a bolo ma Kimam, ma ina kure da u

nuk ia ba i takodo; ma ra magit una vo pa ia tagu, ina pait ia tam. ³⁹ Ma ra tarai par dia ga bolo ra Iordan, ma ra king bula i ga bolo; ma ra king i ga galum Barsilai, ma i ga tata vadoane; ma i ga lilikun ta kana gunan.

⁴⁰ Ma ra king i ga vana uro Gilgal, ma dir ga varagur ma Kimam; ma ra tarai Iuda par ma ra ngungu tarai Israel dia ga varagur ma ra king.

⁴¹ Ma ra tarai Israel par dia ga vana tadav ra king, ma dia ga biti tai ra king: Ta ra ava ra umana tura i vevet ra tarai Iuda dia ga tar long pa u, ma dia ga puak vabolo ra king ma diat ta ra kubana ta ra Iordan, ma ra tarai par kai David varurung me?

⁴² Ma ra tarai Iuda dia ga biti tai ra tarai Israel: Tago ave barniuruna ma ra king; ta ra ava ava kankan ta go ra magit? Ave tar ian laka ta ra vatar na nian kai ra king? Dave, i ga tul tar vang ta vartabar ta vevet? ⁴³ Ma ra tarai Israel dia ga biti tai ra tarai Iuda: Kavevet ra vinun na kakalai ta ra king, ma tai David bula avet a umana luaina ta vavat; ta ra ava vang ava ga nuk vaikilik pa avet? Ma vakir vang ave ga nuk value pa ia pi da ben valilikun pa kada king? Ma ra umana tinata kai ra tarai Iuda i ga manga karangap ta ra tinata kai ra tarai Israel.

20

Seba i tut na varpiam

¹ Ma tika na kaina tutana, a iangina Seba natu i Bikri a te Benjamin, i ga vu ra tavur ma i ga biti: Pa kaveve ta tiniba tai David, pa kaveve ta tiniba tai ra natu i Iese; ea, Israel, tiktika na tutana na vana ta kana pal na mal. ² Ma ra tarai Israel par

dia ga vana kan David, ma dia ga mur Seba natu i Bikri; ia kaka ra tarai Iuda par dia ga tatabai ta kadia king, papa ra Iordan tuk urama Ierusalem.

³ Ba David i ga pot ta ra kubana aro Ierusalem, ra king i ga ben pa kana vinun na tultul na vavina, nina i ga tibe diat upi diat a balaure ra pal, ma i ga varuk diat tai tika na pal nina dia ga mono bat ia; i ga tibe ra nian ure diat, ia kaka pa i ga vana tadav diat. Damana di ga banu bat diat tuk tar ba dia ga mat, ma dia ga laun uka da ra umana ua na vavina.

⁴ Ma ra king i ga biti tai Amasa: Una oro guve ra tarai Iuda, ma una ki ati ba pa i ti par boko ra utul a bung. ⁵ Ma Amasa i ga vana pi na oro guve ra tarai Iuda; ma i ga pakit vue ra bung nina di ga kubu ia. ⁶ Ma David i ga biti tai Abisai: Seba natu i Bikri na pait ra magit pire dat nina ba na kaina ta nina kai Absalom; una kap pa ra umana tultul kai kaum luluai, ma una korot mur ia, kan na ruk ta ra pia na pal nina di ga liplip bat ia, ma na langalanga kan dat. ⁷ Ma ra tarai kai Ioab dia ga varagur me, ma ra tarai Keret ma ra tarai Pelet, ma ra umana rangrang na tutana par; ma dia ga vana maro Ierusalem upi diat a korot mur Seba natu i Bikri. ⁸ Ma ba dia ga pot aina pire ra ngala na vat aro Gibeon, Amasa i ga barat diat. Ma Ioab i ga vung kana lavur vargal na vinarubu, ma i ga vi taun ia ma ra vipit, ma kana pakat na vinarubu i ga va taun ra ul a pauna, ma ba i ga vanavana i ga taele papa. ⁹ Ma Ioab i ga biti tai Amasa: I dave, u laun boina turagu? Ma Ioab i ga tabe pa ra kabe i Amasa ma ra lima tuna, da i ga mainge ke ba na galum ia. ¹⁰ Amasa pa i ga tia nuk pa

ra pakat na vinarubu ta ra lima i Ioab; damana i ga or ra balana, ma i ga tavuvuduai ra vinau na balana, ma pa i ga ubu mule; ma i ga mat abara. Ma Ioab ma Abisai, dir turana, dir ga korot mur Seba natu i Bikri.

¹¹ Ma tika na tutana na vinarubu kai Ioab i ga tur marave Amasa, ma i ga biti: Nina ba na tur maravut Ioab, ma nina ba na torom tai David, boina ba na mur Ioab. ¹² Ma Amasa i ga va ta ra gapuna ta ra bala na nga; ma nina ba i ga bolo ma i ga gire, i ga tur uka; ma ba ra tutana i gire ba ra tarai par dia ga tur uka, i ga puak vue Amasa kan ra nga uro ra paparai, ma i ga tuba ma ra mal. ¹³ Ba di ga tar kari vue kan ra nga, a tarai par dia ga mur Ioab upi diat a korot mur Seba natu i Bikri.

¹⁴ Ma Seba i ga alalu ra umana vuna tarai Israel par, ma i ga tadav nagam ra pia na pal Abel aro Bet-Maka; ma ra vuna tarai kai Bikri dia ga tur varurung ma dia ga varagur me. ¹⁵ Ma diat dia ga korot mur ia dia ga tur vartakalat bat ia aro Abel ta ra papar Bet-Maka, ma dia ga vue guve ra buana na pia ure ra pia na pal, ma i ga tur maravai ta ra liplip na vat; ma ra tarai na vinarubu kai Ioab dia ga ongor upi diat a re vue ra liplip na vat. ¹⁶ Ma tika na vavina nina i kabinana i ga oro maro ta ra pia na pal, ma i ga biti: Ea, avat a valongore, avat a valongore, avat a ve Ioab ba amir a tata me, boina ba na vana uti. ¹⁷ Ma Ioab i ga tadav ia; ma ra vavina i ga biti: U laka Ioab? Ma i ga biti: Iau iat nam. Ma i ga biti tana: Una valongore ra tinata kai kaum tultul. Ma i ga biti: Iau ki na valavalongor. ¹⁸ Ma i ga biti: Amana iat dia ga biti, Diat a matoto aro

Abel, ma na ot ra varkurai pire diat. ¹⁹ Ave anan upi ra malmal, ma avet a dovot na tarai Israel; ma u ongor upi una kamare vue tika na pia na pal nina ba a ngala livuan tai Israel; ta ra ava una vapanie vue ta tiniba kai ra Luluai? ²⁰ Ma Ioab i ga biti: Koko muka, koko muka, ba ina vapanie vue ba ina nila vue. ²¹ Vakir kaugu mamainga i damana; ia kaka, tika na tutana maro ra gunan na buabuana Epraim, a iangina Seba natu i Bikri, i ga tut na varpam ure ra king, nina ba David; avat a tul tar ia ka, ma ina vana kan ra pia na pal. Ma ra vavina i ga biti tai Ioab: Da vue lake ra ul a liplip ma ra lorina tar tam. ²² Ma ra vavina i ga tata pire ra tarai ma kana kabinana; ma dia ga kutu vue ra ulu i Seba natu i Bikri, ma dia ga vue tar ia tai Ioab. Ma i ga vu ra tavur, ma dia ga vana varbaiai kan ra pia na pal, ma diat par dia ga lilikun tar ta ra kubakuba i diat tikatikai. Ma Ioab i ga lilikun uro Ierusalem pire ra king.

A umana lualua kai David
(2 Sam 8:15-18; 1 Tutu 18:14-17)

²³ Ma Ioab i ga ki na nilua ta ra loko na tarai na vinarubu par kai Israel; ma Benaia natu i Ieoiada i ga lue ra tarai Keret ma ra tarai Pelet; ²⁴ ma Adoram i ga kure ra tarai na papalum; ma Ieosapat natu i Akilud i ga tena varbalaurai; ²⁵ ma Seva i ga tena tutumu; ma Sadok ma Abiatar dir ra ura tena tinabar; ²⁶ ma Ira ra te Iair i ga tena tinabar pire David.

21

A tarai Gibeon dia varobo

¹ Ta ra e kai David tika na mulmulum i ga monong ra gunan a utul a kilala; ma David i ga matoto tai ra Luluai ure. Ma ra Luluai i ga biti: I vuna tai Saul ma kana apik na tarai, tago i ga doko ra tarai Gibeon, ² Ma ra king i ga vartuluai upi ra tarai Gibeon, ma i ga biti ta diat, (a tarai Gibeon vakir diat ta ra vuna tarai Israel, diat a ibaiba ta ra tarai Amor; ma ra tarai Israel dia ga pait ra kunubu ma diat; ma Saul i ga valar ia pi na ubu diat ta kana niongor ure ra tarai Israel ma Iuda;) ³ ma David i ga biti ta ra tarai Gibeon: Ava ina pait ia ure avat? Ina pait davatane ra varporong, upi avat a tata vadoane ra tarai kai ra Luluai? ⁴ Ra tarai Gibeon dia ga biti: Pa ave nuk upi ta silva ba ta goled tai Saul ba tai kana apik na tarai; ma pa ave mainge ba da doko ta tutana Israel ure avet. Ma i ga biti: Ava bar ava nuk ia ba ina pait ia ure avat? ⁵ Ma dia ga biti tai ra king: Ra tutana nina i ga vapanie vue avet, nina i ga nuk ia upi na kamare vue avet kan ra gunagunan Israel, ⁶ boina ba da tul tar lavurua na natuna ta vevet, ma avet a kun doko diat ta ra luaina mata i ra Luluai aro Gibeon ta ra luana kai ra Luluai. Ma ra king i ga biti: Ina tul tar diat. ⁷ Ma ra king i ga pilak vue Mepiboset, natu i Ionatan, natu i Saul, ure ra vavalima ta ra iang i ra Luluai nina ba di ga vi guve David dir ma Ionatan natu i Saul me. ⁸ Ma ra king i ga tak pa Armoni ma Mepiboset, nina ba Rispa natu i Aia i ga kava tar dir tai Saul; ma a ilima na natu i Merab natu i Saul, nina ba i ga kava tar diat tai Adriel natu i Barsilai ra te Mekolat; ⁹ ma i ga tul tar diat pire ra tarai Gibeon, ma dia ga kun doko diat ta ra ul a

luana ta ra luaina mata i ra Luluai, ma ra lavurua parika dia ga mat varurung; di ga doko diat ta ra e na minatuka, ta ra turpai ra e na nidodoko na barli.

¹⁰ Ma Rispa natu i Aia i ga tak pa ra mal na tabun, ma i ga pale taun ra vat upi na va tana, papa ra e na minatuka tuk tar ra bata i ga bura taun diat marana ra bakut; ma pa i ga nur tar ra umana beo liuliu ba diat a tadav diat ta ra keake, ba ra umana leing maro ra puit ta ra marum.

¹¹ Ma di ga ve David ure nam ba Rispa natu i Aia, ra tultul na vavina kai Saul, i ga pait ia. ¹² Ma David i ga vana ma i ga tak pa ra umana ur i Saul, ma ra umana ur i Ionatan natuna, kan ra tarai aro Iabes-Gilead, nina dia ga long pa diat ta nam ba ra tarai Pilistia dia ga vataba diat ta ra nga aro Bet-San, ta ra bung ba ra tarai Pilistia dia ga ubu Saul aro Gilboa; ¹³ i ga kap vue ra umana ur i Saul dir ma natuna Ionatan maro; ma di ga kap varurue ra umana ur i ra lavurua nina di ga kun doko diat.

¹⁴ Ma di ga vung ra umana ur i Saul dir ma natuna Ionatan ta ra babang na minat kai Kis ra tama i Saul aro Sela ta ra langun kai ra tarai Benjamin; ma di ga pait ot pa ra umana varkurai kai ra king. Ma namur God i ga mari mule ra gunan.

*Abisai i valaun pa David kan ra lolovina tutana
(1 Tutu 20:4-8)*

¹⁵ Ma ra tarai Pilistia dia ga tut mulai ure Israel; ma David i ga vana ur, diat ma kana umana tultul, ma dia ga varubu ma ra tarai Pilistia; ma David i ga bilua. ¹⁶ Ma Isbi-Benob, tikai ta diat a umana bul mur ta ra lolovina tutana, nina ra mamat i kana rumu i ga ilima na kilogram (a vinun ma

tika na paun mamat) na palariam ma i vi pit ma ra kalamana pakat na vinarubu, i ga nuk ia ba na doko David. ¹⁷ Ma Abisai natu i Seruia i ga maravut ia, ma i ga ubu ra te Pilistia, ma i ga doka. Ma ra tarai kai David dia ga vavalima pirana dari: Koko una murmur mule avet upi ra vinarubu, kan una pun ra lamp kai Israel.

A tarai kai David dia doko ra umana lolovina tutana

¹⁸ Di ga pait bula tika na vinarubu ma ra tarai Pilistia aro Gob; ma Sibekai ra te Kusat i ga doko Sap, tikai ta diat ra umana bul mur ta ra lolovina tufana.

¹⁹ Ma dia ga pait mule ra vinarubu ma ra tarai Pilistia aro Gob; ma Elkanan natu i Iareoregim ra te Beteleem i ga doko Goliat ra te Gat, nina ba ra palpalum i kana rumu i ga ngala da ra davai nina i ki ta ra ur na virvir mal. ²⁰ Ma di ga varubu bula aro Gat,, ma tika na lolovina tutana muka i ga ki abara, a umana kaka na limana ma ra umana kaka na kauna dia ga ura vinun ma a ivat parika, a laptikai ta ra ura limana tikatikai, ma ra laptikai ta ra ura kauna tikatikai; ma ia bula a lolovina tutana i ga vangala. ²¹ Ba i ga vul Israel, Ionatan natu i Simei nina dir turana ma David i ga doka.

²² A lolovina tutana i ga vangala go ra ivat na tutana aro Gat; ma dia ga virua ta ra lima i David, ma ra lima i kana umana tultul.

22

A kakailai kai David ure ra varvalaun (Kak 18)

¹ Ma ta nam ra bung ba ra Luluai i ga valaun pa David kan ra lima i kana umana ebar, ma kan ra

lima i Saul, David i ga vatang ra umana tinata ta go ra kakailai pire ra Luluai,² ma i ga biti:

Ra Luluai ia kaugu vat i ta, kaugu pal na bakbakit, ma kaugu tena valaun, nina ba kaugu iat;

³ Kaugu God, kaugu padikat na vat i ta, ina rivarivan tana;

Kaugu ramravit, ma ra dekdek iau lalaun tana, Kaugu rivarivan i manga tuluai urama, ma kaugu bakbakit;

Kaugu tena valaun, u valaun iau kan ra dekdek i ra ebar.

⁴ Ina kail tadav ra Luluai, nina i topa ia ba da pite pa ia,

Ma da valaun iau kan kaugu lavur ebar.

⁵ A umana bobol na minat dia ga tur kikilane iau, Ma iau ga burut ta ra kaina mangamangana i da ro lovon ta.

⁶ A umana vinau na ruarua na tulungen dia ga viviai tagu,

A lavur kun na minat dia ga tadav iau.

⁷ Iau ga kail tadav ra Luluai ba iau ga ki na malari, Ma iau ga tangi tadav kaugu God;

I ga valongore ra nilaigu ta kana pal i gomgom, Ma kaugu tinangi i ga ruk ta ra talingana.

⁸ A rakarakan a gunagunan i ga dadadar ma i ga guria,

A vunapai ra bala na bakut i ga takari

Ma i ga dadadar, tago i ga kankan.

⁹ A mi i ga tubang rikai ta kana kankan,

Ma ra iap ta ra ngiene i ga vavaimur;

A umana lakit dia ga ioaio tana.

10 I ga lele ra bakut bula ura ra pia, ma i ga kuba;
A ngala na bingnimuna i tur ta ra vavai ra kauna.

11 I ga ki ta ra ul a angelo, ma i ga pururung;
Maia pa, di ga gire ba i ga ki ta ra ul a bebea i ra
vuvu.

12 I ga parau ta ra bobotoi, nam kana bakbakit
kikil ia;
A umana korong na bakut, a umana ivarat arama
ra maup.

13 A umana lakit dia ga ioaio
Ta ra talapar ta ra luaina matana.

14 Ra Luluai i ga pangpagur bula arama ra bala na
bakut,
Ma ra ngala Kakit i tata.

15 I ga tulue kana umana pu, ma i ga korot
varbaiane diat;
Maia pa, mangoro na meme, ma i ga ubu vapur-
puruan pa diat.

16 A bala na ta i ga vana rikai
Ta ra varpit kai ra Luluai, ma ta ra vuvu na
bilauna;
Di ga vaarike bula ra vunapai ra rakarakan a
gunagunan.

17 I ga tulue ra limana marama, ma i ga vatur iau;
I ga al vairop iau kan ra do na tava.

18 I ga valangalanga iau kan kaugu dekdek na
ebar,
Ma kan diat dia ga milmilikuane iau, tago dia ga
manga dekdek tagu.

19 Dia ga tadav iau ta ra bung ba iau ga ki na
malari tana,
Ma ra Luluai i ga tukal iau.

20 I ga ben pa iau tar ta ra pakana gunan i maup;
I ga valangalanga iau, tago i ga manga gugu ure
iau.

21 Ra Luluai i ga vapuak iau da i ga topa kaugu
mangamangana takodo;
I ga balbali piragu da i ga topa ra gomgom na
limagu.

22 Tago iau tar mur ra nga kai ra Luluai,
Ma pa iau ga bura kakaina kan kaugu God.

23 Tago kana lavur varkurai dia ga tur ta ra luaina
matagu,
Ma pa iau ga vana irai kan kana lavur togotogo.

24 Iau ga ko vurakit bula pirana,
Ma iau ga balaure bat iau kan kaugu lavur kaina
mangamangana.

25 Kari ra Luluai i tar vapuak iau varogop ma
kaugu mangamangana takodo,
Varogop ma kaugu gomgom ta ra luaina matana.

26 Una ga vaarike kaum varmari pire diat dia
varmari,

Una ga ko vurakit tadav diat dia ko vurakit;

27 Una ga gomgom vurakit pire diat dia gomgom,
Ma una ga turtur bat diat dia bilak.

28 Ma una valaun diat a tarai dia malari;
Ia kaka u gire vakilang diat dia malamala ngala,
upi una vaikilik pa diat.

29 Ea, Luluai, u kaugu lamp;
Ra Luluai na vakapa kaugu bobotoi.

30 Tago ba dor ma u, ina korot mur ra loko na tarai
na vinarubu,

Ma ona amir ma kaugu God ina pil lake ra liplip.

³¹ Ma ure God, kana nga i ko vurakit;
A tinata kai ra Luluai i dovot;
Ra Luluai a ramravit kadiat par dia nurnur tana.

³² Tago ia God? Ia kaka ra Luluai;
Ma to ia ra vat i ta? Kada God kaka.

³³ God kaugu dekdek na pal na bakbakit;
Ma i rap lue nina i ko vurakit ta kana nga.

³⁴ I mal ra kaugu upi na varogop ma ra kau i ra
kuabar na me,
Ma i vaki iau ta kaugu kiki liu.

³⁵ I tovo ra limagu ure ra vinarubu,
Upi ra limagu na lele valar pa ra panak na
palariam gobol.

³⁶ U tar tul tar ia bula tagu ra ramravit nina ba
kaum valavalaun;

Ma kaum varmari i tar pait vangala pa iau.

³⁷ U tar valangalanga ra pakana gunan iau vana-
vana tana,

Ma ra ura kaugu pa dir ga tamagaga.

³⁸ Iau ga tar korot mur kaugu umana ebar, ma iau
ga tar tadav diat,

Ma pa iau ga lilikun pit tuk tar ba dia ga virua.

³⁹ Iau ga tar vapanie vue diat, ma iau ga tar go
vakakit diat, ma dia mama tut mulai;

Maia, dia ga tar bura ta ra vavai ra ura kaugu.

⁴⁰ Tago u ga tar vi pit iau ma ra dekdek upi ra
vinarubu;

U ga tar vamolo tar diat i tagu, diat dia ga tut na
vinarubu ure iau.

⁴¹ U ga tar pukue vatalil kaugu umana ebar,
Upi ina ubu vue diat dia milmilikuane iau.

42 Dia ga tikatikan, ma pa ta na ba na valaun diat,
Dia ga tangi tadav ra Luluai iat, ma pa i ga torom
ta diat.

43 Ma iau ga ubu pamar gigi diat da ra tobon na
pia;

Iau ga rua diat da ra pikai ta ra nga, ma iau ga
vue pikire vue diat.

44 U ga tar valaun iau kan ra varngangar kai
kaugu tarai;

U ga tar vaki iau upi iau a lualua ta ra umana
Tematana;

A tarai nina ba pa iau ga nunure, diat a torom
tagu,

45 A umana vaira diat a ongo ko tagu;

Ma ba dia valongore ra tinata ure iau, diat a
torom vuavuai tagu.

46 A umana vaira diat a bilua vanavana,

Ma diat a vana rikai ma ra nidadar kan kadia
lavur pal na bakbakit.

47 Ra Luluai i laun, ma da pite pa kaugu vat i ta;

Ma da manga pite pa God, ra vat ki nina iau lalaun
tana;

48 Maia pa, nam ra God nina i pait ra varobo ure
iau,

Ma i vamolo tar ra tarai tagu,

49 Ma i valangalanga iau kan kaugu umana ebar;

Maia pa, u vaki iau urama kan diat dia tut na
vinarubu ure iau,

U valaun iau kan ra tena vakavakaina.

50 Kari, Luluai, ina tul tar ra pite varpa tam pire
ra umana Tematana,

Ma ina kakailai na pite varpa ure ra iangim.

51 Ra Luluai i tul tar ra ngala na varvalaun ta kana king,
 Ma i vaarike tar ra varmari tai nina i ga pilak pa ia,
 Tai David ma kana tarai namur ma pa na mutu.

23

A mutuaina tinata kai David

1 Go ra mutuaina tinata kai David.
 Ra tinata kai David natu i Iese,
 Ra tinata kai nina di ga vangala pa ia,
 Ra tutana nina ba ra God kai Iakob i ga ku ia,
 Ra tena kakailai kai Israel:

2 Ra Tulungea i ra Luluai i ga tata tagu,
 Ma kana tinata i ga ki ta ra karamaegu.

3 Ra God kai Israel i ga tata,
 Ra Vat Ki kai Israel i ga biti tagu;
 Ba tikai i kure vatakodo ra tarai,
 Ma i varkurai ma ra variru tadav God,

4 Na da ra kapa i ra buabuarana, ba ra keake i arikai,
 Na da ra bung na malana ba pa ta gobol a bakut tana,
 Na da ra vura na gunan i gomgom ba i ga par ra bata.

5 Dave, kaugu apik na tarai pa i damana vang pire God?
 Kamimir kunubu na tur tukum,
 Di tar pait mal ia, ma i dovot iat;
 Dave, pa na vatavua laka kaugu valavalaun ma kaugu mamainga?

⁶ Ma ra umana tena varpian dia da ra kait nina
di vue,
Nina ba pa da kap varurue ma ra lima;
⁷ Ra tutana nina i kap diat
I vatur ra palariam ma ra davai na rumu,
Ma di vaimur vakakit vue diat ta ra iap.

A dekdek na tarai kai David
(1 Tutu 11:10-41)

⁸ Go iat ra niluluk ure ra umana rangrang na
tutana kai David: Ioseb-Basebet a te Takemon, a
luaina ta dital ra Utul; i ga doko lavutul na mar
na tutana tai tika na vinarubu ma kana rumu.
⁹ Ma namur tana Eleasar natu i Dodo a te Akok,
tikai ta dital a Utul a rangrang na tutana. I ga tur
maravut David ba dia ga tur bat ra tarai Pilistia
nina dia ga pot varurung upi ra vinarubu, ma ra
tarai Israel dia ga tar lop. ¹⁰ I ga tut ma i ga ubu
ra tarai Pilistia tuk tar a limana i ga bilua, ma i
ga pagurgur ra limana ta ra pakat na vinarubu;
ma ra Luluai i ga pait ra ngala na niuvia ta nam
ra bung; ma ra tarai dia ga talil ika namur tana
upi diat a tak pa ra tabarikik kadiat dia ga virua.
¹¹ Ma namur tana Sama natu i Age a te Arar.
Ma ra tarai Pilistia dia ga kor varurung upi ra
vinarubu, ma tika na uma na barli abara; ma ra
tarai dia ga vilau kan ra tarai Pilistia. ¹² Ma i ga
tur ta ra bala na uma pi na balaure, ma i ga doko
ra tarai Pilistia; ma ra Luluai i ga pait ra ngala na
niuvia.
¹³ Ma tika na pakana a utul ta diat ra utul a
vinun dital ga vana tadav David ta ra babang na
vat kai Adulam ta ra e na minatuka; ma ra loko
na tarai na vinarubu Pilistia dia ga ki ta ra male

Repairim. ¹⁴ David i ga ki boko ta ra babang na bakbakit, ma tika na loko na tarai na vinarubu Pilistia dia ga ki aro Beteleem. ¹⁵ Ma David i ga mar, ma i ga biti: Gala ta tikai na tabar iau ma ta tava maro ta ra kivu aro Beteleem pire ra mataniolo! ¹⁶ Ma nam dital ra utul a rangrang na tutana dital ga bolo livuan ta ra tarai Pilistia, ma dital ga kulupe ra tava ta ra kivu aro Beteleem pire ra mataniolo, ma dital ga kap ia pire David; ma David i ga ole pi na mome, i ga lingire vue ke upi kai ra Luluai, ¹⁷ ma i ga biti: Ea, Luluai, pa i topa ia ba ina pait go; ina mome vang ra gapu i go dital nina ba pa dital ga nuk vangala pa kadital nilaun? Damana pa i ga mome. Go ra utul a rangrang na tutana dital ga pait go ra umana magit.

¹⁸ Ma Abisai, tura i Ioab, natu i Seruia, ia ra lualua ta ra utul a vinun. I ga doko ra utul a mar na tutana ma kana rumu, ma ra iangina i ga rararang da nam ra Utul. ¹⁹ I ga manga rangrang ta diat ra utul a vinun, ma i ga lualua pire diat; ia kaka pa di ga luk ia varurung ma ra Utul.

²⁰ Ma Benaia natu i leoiada, a rangrang na tutana maro Kabsel, i ga pait ra umana ngala na niuvia; i ga doko a ura natu i Ariel maro Moab. I ga doko bula ra leon. ta ra tung ta ra e na madoldol. ²¹ Ma i ga doko bula ra te Aigipto, a metek na tutana; ma ra te Aigipto i ga vature ra rumu; ma Benaia i ga tadav ia ka ma ra buka, ma i ga ra pa ra rumu kan ra lima i ra te Aigipto, ma i ga doka ma kana rumu iat. ²² Go ra umana magit Benaia natu i leoiada i ga pait ia, ma ra iangina i ga rararang da nam ra Utul a rangrang na tutana.

²³ I ga rangrang ta diat ra utul a vinun, ia kaka pa i ga manga varogop ma ra Utul. Ma David i ga tibe pi na lue ra tarai na vinarubu dia tur na varbalaurai pirana.

²⁴ Asael tura i Ioab ia tikai ta diat ra utul a vinun; damana bula Elkanan natu i Dodo maro Beteleem, ²⁵ Sama ra te Karod, Elika ra te Karod, ²⁶ Keles ra te Pelet, Ira natu i Ikes maro Tekoa, ²⁷ Abieser a te Anatot, Mebunai ra te Kusat, ²⁸ Salmon ra te Akok, Marai ra te Netopat, ²⁹ Keleb natu i Bana ra te Netopat, Itai natu i Ribai maro Gibeab ta ra apik na tarai Benjamin, ³⁰ Benaia ra te Piraton, Idai maro ra umana tava alir Gas, ³¹ Abi-Albon ra te Arbat, Asmavet ra te Barkum, ³² Eliaba ra te Salbon, a umana natu i Iasen, Ionatan, ³³ natu i Sama ra te Arar, Akiam natu i Sarar ra te Arar, ³⁴ Elipelet natu i Akasbai maro Maka, Eliam natu i Akitopel maro Gilo, ³⁵ Kesro ra te Karmel, Parai ra te Arb, ³⁶ Igal natu i Natan maro Soba, Bani ra te Gad, ³⁷ Selek ra te Amon, Nakarai ra te Berot nina ra tena kapkap vargal kai Ioab natu i Seruia, ³⁸ Ira ra te Itir, Gareb ra te Itir, ³⁹ Uria ra te Ket; diat parika a utul a vinun ma lavurua.

24

David i luk ra tarai Israel ma ra tarai Iuda (1 Tutu 21:1-27)

¹ Ma ra kankan kai ra Luluai i ga karangap mulai ure Israel, ma i ga vararak David ure diat, ma i ga biti: Una vana, ma una luk ra tarai Israel ma ra tarai Iuda. ² Ma ra king i ga biti tai Ioab ma tai ra umana luluai kai ra tarai: Avat a vana alalu ta ra lavur vuna tarai Israel, papa aro Dan ma

tuk uro Ber-Seba, ma avat a luk ra tarai, upi ina nunure ra niluluk i diat. ³ Ma Ioab i ga biti tai ra king: Boina ba ra Luluai kaum God na vapealane ra tarai upi a marmar na tur kita tikai, ma ra mata i kaugu luluai ra king na gire; ta ra ava kaugu luluai ra king i mainge ra dari? ⁴ la kaka ra tinata kai ra king i ga ongor ta ra tinata kai Ioab ma ra umana luluai na vinarubu. Ma Ioab ma ra umana luluai na vinarubu dia ga irop kan ra mata i ra king upi diat a luk ra tarai Israel.

⁵ Dia ga bolo ta ra Iordan, ma dia ga tur pa ia aro Aroer ma ta ra pia na pal ta ra bala na male ta ra langun kai ra vuna tarai Gad, ma dia ga pot aro Iaser. ⁶ Ma dia ga vanavana tuk uro Gilead, ma uro Kades ta ra papar kai ra tarai Ket; ma dia ga vanavana tuk uro Dan, ma dia ga vana papa aro Dan ma dia ga tadav vanavana Sidon, ⁷ ma dia ga pot ta ra dekdek na pia na pal Tiro, ma ra umana pia na pal kai ra tarai Kivi ma kai ra tarai Kanaan; ma namur dia ga vana tar ta ra papar Negeb ta ra langun Iuda, ma tuk uro Ber-Seba. ⁸ Ma ba dia ga tar alalu ra gunagunan parika, dia ga lilikun uro Ierusalem ba i ga par lavuvat na gai ma a ura vinun na bung. ⁹ Ma Ioab i ga tul tar ra niluluk ure ra tarai pire ra king; ma diat par kai Israel dia ga lavutul na mar na arip na marmar na tutana nina i tale diat ra vinarubu ma ra pakat na vinarubu; ma diat kai Iuda dia ga ilima na mar na arip na marmar na tutana.

¹⁰ Ma ra bala i David i ga tabun ba i ga tar luk ra tarai. Ma David i ga biti tai ra Luluai: Iau tar rara muka ta ra magit iau ga pait ia. Ea, Luluai, iau lul u, una vung vue ra varpam kai kaum tultul; tago

iau tar pait ra magit na papaua. ¹¹ Ma ba David i ga tut ta ra malana, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav ra propet Gad, ra tena ginigira kai David, ma i biti: ¹² Una vana ma una tata pire David, ma una biti: Ra Luluai i biti dari: Go iau tul tar ra utul a magit pira; una pilak pa tikai ta dital upi ina pait ia tam.

¹³ Ma Gad i ga pot tadav David, ma i ga ve, ma i ga biti tana: Dave, a utul a kilala na mulmulum na tadav u ta kaum gunan? Ba dave, a utul a gai kaum umana ebar diat a korokorot vanavana u tana? Ba dave, a utul a bung ra pakat na kaina minait na monong kaum gunan? Una nuknuk ure, ma una vaarike pi ina ve mule nam i ga tulue iau. ¹⁴ Ma David i ga biti tai Gad: Iau ti kaina muka; ia kaka na boina ba ra lima i ra Luluai na vakadik avet, tago kana varmari i ngala mat, ma ra lima i ra tarai pata.

¹⁵ Ma ra Luluai i ga tulue ra kaina minait taun Israel, i ga tur pa ia ta ra malana ma i ga tuk tar ta ra bung di ga kubu ia; ma lavurua na vinun na arip na marmar na tutana dia ga mat livuan pire ra tarai papa aro Dan ma tuk uro Ber-Seba. ¹⁶ Ma ba ra angelo i ga tulue ra limana uro Ierusalem upi na nila vue, ra Luluai i ga pukue ra nuknukina ure ra kaina, ma i ga biti tai ra angelo nina i vakaina ra tarai: Koko, i topa ia. Ma ra angelo kai ra Luluai i ga ki maravai ta ra tavul a ramarama vue vit kai Arauna ra te Iebus. ¹⁷ Ma ba David i ga gire ra angelo nina i ubu ra tarai, i ga tata pire ra Luluai, ma i ga biti: Ea, iau iat iau ga pait ra nirara, ma kaugu mangamangana i bilak; ia kaka, ava bar go ra umana sip dia ga pait ia? Boina ba

ra limam na ki taun iau, ma taun ra apik na tarai kai tamagu.

¹⁸ Ma ta nam ra bung Gad i ga pot tadav David, ma i ga biti tana: Una vana, una vatut ta uguugu na vartabar tadav ra Luluai ta ra tavul a ramarama vue vit kai Arauna ra te Iebus.

¹⁹ Ma David i ga vana da ra tinata kai Gad, da ra vartuluai kai ra Luluai. ²⁰ Ma ba Arauna i ga idok, i ga gire ra king ma kana umana tultul ba dia vanavana tadav ia; ma Arauna i ga irop ma i ga bura timtimum ta ra luaina mata i ra king.

²¹ Ma Arauna i ga biti: Upi ra ava kaugu luluai ra king i tar pot tadav kana tultul? Ma David i ga biti: Upi ina kul ra tavul a ramarama vue vit piram, upi ina pait ta uguugu na vartabar tadav ra Luluai tana, upi ra kaina minait na par kan ra tarai. ²² Ma Arauna i ga biti tai David: Boina ba kaugu luluai ra king na kap nam i boina pirana pi ure ra tinabar; una gire go ra umana bulumakau, upi ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra umana magit di ramarama vue vit me ma ra umana kip ai ra bulumakau, upi ure ra davai na tunutun.

²³ U ra king, go parika Arauna i tul tar ia pire ra king. Ma Arauna i ga biti tai ra king: Ra Luluai kaum God na nuk pa u.

²⁴ Ma ra king i ga biti tai Arauna: Pata, ina kul ia ure ra mataina tuna; pa ina tul tar ra magit nina pa iau tar kul ia ure ra tinabar di tuntun tar ia tadav ra Luluai kaugu God. Kari David i ga kul ra tavul a ramarama vue vit ma ra umana bulumakau ma ra ilima na vinun na pakana silva.

²⁵ Ma David i ga pait ra uguugu na vartabar tadav ra Luluai abara, ma i ga tul tar ra umana

tinabar di tuntun tar ia ma ra umana tinabar na
varmaram. Damana ra Luluai i ga torom ta ra
kinail ure ra gunan, ma ra kaina minait i ga par
kan Israel.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db